

2027

MEMÒRIA DE LA INTERVENCIÓ
ARQUEOLÒGICA AL SOLAR NÚM. 4-6 DEL
CARRER D'EN VILA-ROMA.
TARRAGONA (TARRAGONÈS)
(JUNY-JULIOL DE 1995)

SERVEI ARQUEOLÒGIC UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI

[Handwritten signature]
L'ARQUEOLÒGIC
TERRITORIAL

TARRAGONA

1997

06 NOV. 1997

1. INTRODUCCIÓ

Els treballs de seguiment i intervenció arqueològica es començaren el dia 31 de juny de 1995 i es prolongaren al llarg del citat mes i el mes següent. La direcció dels mateixos va recaure en Lluís Piñol Masgoret. Els treballs consistiren amb el seguiment de les rases de fonamentació de l'edifici.

El solar es situa en la part alta de la ciutat de Tarragona, dins el que en època romana fou l'espai interior de la gran plaça de representació del Forum Provincial. Així mateix es troba pròxim a la torre del Pretori i al mur que separaria aquesta gran plaça del circ, i que en època medieval forma part del sistema defensiu de la ciutat sota el nom de Mur Vell.

2. METODOLOGIA

Tota la intervenció arqueològica es realitzà seguint el mètode Harris de documentació estratigràfica.

Respecte a la intervenció en la seva gran part es realitzà amb mitjans manuals. Solament es van extreure mitjançant màquina els nivells superficials i reompliments moderns.

3. DESCRIPCIÓ DELS TREBALLS REALITZATS

Els treballs començaren amb l'obertura d'una cala de 1'55 per 1'65m. en el centre del solar, punt on s'havia de col·locar un ascensor. A poca distància de la superfície actual del terreny aparegué la boca de una cisterna (103) pertanyent a una de les cases recentment enderrocades, fet que anulava la presència en aquest indret de qualsevol seqüència estratigràfica.

Un cop documentada l'estructura es proseguí amb la realització de diversos sondejos en els punts on s'havien d'efectuar les rases de fonamentació del nou edifici. La profunditat necessària per tal de realitzar una banqueta correguda era de 60 cm. encara que en algun punt es va haver de rebaixar fins a més profunditat degut a que la superfície sobre la que s'havia d'assentar no oferia les suficients garanties.

Un cop realitzades pràcticament la totalitat de les rases es sol·licità al Departament de cultura de la Generalitat de Catalunya la corresponent autorització per tal de realitzar el desmunt de diverses estructures de cronologia imprecisa. Les citades autoritzacions foren concedides per resol·lució del director general en data de 19 de juny de 1995 i 12 de juliol del mateix any.

Obtingudes les corresponents autoritzacions es proseguí el seguiment de rases que quedaven per realitzar i s'efectuà el desmunt de les estructures autoritzades, sota el corresponent control arqueològic.

4. RELACIÓ D'UNITATS ESTRATIGRÀFIQUES.

101. Nivell de terra marró fosc, amb pedres d'entre 45 i 60 cm. de potència. Presenta materials moderns (ceràmica comuna, vidres de botella, plàstics, etc.). Cobreix a 102, 103, 104, 106, 107, 108. Cronologia: s.XX.
102. Nivell de terra de coloració grogenca que reomplia la volta de una cisterna per la seva part superior. Estrat remenat en el moment de construir-la. Presenta una potència de 10 a 15 cm. Coberta per 101, cobreix a 103. Cronologia: s.XX.

103. Cisterna moderna. Està construïda amb rajoles unides amb morter de calç i sorra. Presenta una planta rectangular de 2'70 m per 2 m i una alçada de 3 m. La seva coberta consisteix una volta de canó. Coberta per 101 i 102. Cronologia: s.XX.
104. Estrat de terra molt flonja i poc compactada de coloració rogenca amb gran quantitat d'escòria de ferro. Presenta una potència de 17 cm. Coberta per 101. Cobreix a 105. Reompla a 107 i 148. Entre els materials trobem ceràmica comuna de la Selva i dues culleres de postre. Cronologia: s.XIX-XX.
105. Pavimentació de calç pertanyent a les cases recentment enderrocades. Presenta una potència de 110 cm. Es tracta del sòl de unes letrines. Coberta per 104. Cronologia: s.XX.
106. Mur de pedra seca de 1'40 cm. d'amplada. La seva potència varia entre els 15 i els 70 cm. Presenta associada per la seva cara W. la pavimentació 105. Cronologia: s.XX.
107. Mur de pedres lligades amb calç, conservat únicament en una filada. Es tracta de pedres irregulars. Presenta una amplada de 30 cm. i una llargada per determinar degut a que no fou delimitat en tota la seva extensió al caure fora de les rases. La seva potència és de 15 cm. Està relacionat amb la pavimentació 105. Cronologia: s.XX.
108. Nivell de reompliment amb calç, totxos i ceràmica moderna. Té una potència de 50 cm. Cobert per 101, cobreix a 106. Cronologia: s.XVII/XVIII.
109. Mur de calç i pedres irregulars de 0'32 m. d'amplada i una potència conservada de 25 cm. Mur mitjaner entre dues de les quatre cases enderrocades. Coberta per 101. Cronologia: s.XX.
110. Paviment de totxos pertanyent a una de les cases recentment enderrocades. Cobert per 101, lliga amb 109. Cronologia: s.XX.

111. Mur de pedres lligades amb calç conservat amb una potència de 0'45 cm. Mur de delimitació d'una de les cases enderrocades. Cronologia: s.XX.
112. Mur de pedra seca conservat en dues filades amb una potència d'uns 25 cm. Mur de fonamentació d'un dels murs moderns de les cases enderrocades (111).
Cronologia: s.XX.
113. Estrat de terra flonja de color marró fosc que presenta únicament un fragment de verd i manganès català. Té una potència de 10 cm. Cronologia: s. XIV endavant.
114. Estrat de terra associat al mur 106 que no es va arribar a intervenir. Cronologia: indeterminada.
115. Nivell de terra flonja, bastant solta, que presenta pocs materials entre els que destaquen un fragment informe de blau català modern i algunes peces de ceràmica vidrada. Té una potència d'entre 25 i 40 cm. Cobert per 101, cobreix a 106, 123, 124 i 125.
Cronologia: segle XVII o XVIII.
116. Estructura feta amb carreus lligats amb argamassa. Es tracta d'un pou reomplert pel nivell 117. Excavat en una potència de 45 cm. La cronologia del mateix ens ve marcat per la seva posició estratigràfica. S'ha excavat fins una pro Cobert per 105, reomplert per 117. Cronologia: anterior a la segona meitat del segle XV. La seva associació amb el paviment 123 el situa a partir de la segona meitat del segle XIII.
117. Estrat de color marró clar amb fragments de calç i material ceràmic. Excavat en una potència de 45 cm. La cronologia be establerta per la presència de reflexos metàl·lics valencians, blaus i reflexos de la mateixa procedència i blaus catalans de la segona meitat del segle XV. La manca de material més tardà com són els reflexos metàl·lics catalans en situen el nivell en la segona meitat del segle XV. Reompla a 116, cobert 115.

118. Mur de calç i pedres de 1'10 m. de llargada, 60 cm. d'amplada i una alçada conservada de 50 cm. Cobert per 101. Cronologia: Moderna.
119. Nivell de terra de color marró fosc. Té una potència de 30 cm. Els materials que presenta són escassos. Destaca únicament la presència de ceràmica vidrada i algun fragment de gran recipient no són suficientment significatius per establir una cronologia precisa. Tampoc es pot afinar la mateixa mitjançant la seva posició estratigràfica. Cronologia: segona meitat del segle XIII endavant. Cobert per 101, cobreix a 135.
120. Pilar d'una estructura antiga reaprofitat en el mur de tancament de la casa. Conservat en una alçada de 1'05 m. Cronologia: segona meitat del segle XV.
121. Arrancament d'una arcada gòtica conservada parcialment en el mur de tancament de l'edifici. Cronologia: mitjançant la cronologia de les unitat estratigràfiques associades a la estructura, la mateixa es situaria en la segona meitat del segle XV.
122. Estructura de fonamentació de les UU.EE. 120 i 121. Està format per pedres irregulars lligades amb calç i carreus reaprofitats. Té una potència de 40 cm. Cronologia: segona meitat del segle XV.
123. Aliniació de pedres en sec de les quals únicament es conserven en una filada. Es tracta de les restes d'una pavimentació parcialment desmuntada amb posterioritat. Té una potència de 10 cm. Cobert per 115, cobreix a 126. Cronologia: segona meitat del segle XIII.
124. Nivell de terra de coloració negrosa que presenta un abundant contingut en materia orgànica. Té una potència de 10 cm. Els materials que proporciona són molt pobres destacant únicament la presència de ceràmica comuna vidrada. Cobert per 115. Cronologia:

per associació estratigràfica el podríem datar a partir de la segona meitat del segle XIII fet que lliga amb l'aparició del vidrat.

125. Nivell de pedres i calç que serveix per assentar la estructura 116 (pou). Té una potència de 30 cm. Cobert per 115. Cronologia: segona meitat del segle XIII.
126. Estrat de coloració marró fosca amb pedres de petit tamany. Té una potència de 20 cm. Coberta per 115 i 123, cobreix a 133 i 134. Els materials recuperats són pocs però entre ells destaca la presència de corda seca parcial islàmica i ceràmica vidrada medieval. La combinació d'aquests dos elements així com la manca de produccions més modernes com poden ser el verd i manganès i manganès català o valencià ens situaria en la segona meitat del segle XIII. No es aquest el únic cas en la nostra ciutat on es dona aquesta combinació de materials ceràmics. Els mateixos es troben representats en l'abocador de la segona meitat del segle XIII descobert a l'interior de la volta llarga del carrer Enrajolat (PIÑOL 1995) o en nivells de la mateixa cronologia localitzats a la casa Castellarnau.
127. Estructura de pedres molt estruïda i que sembla fer angle. Possiblement l'aliniació fou aprofitada per tal d'assentar el mur 106. Té una potència de 15 cm. Consisteix en una única filada que sembla girar vers l'est. Aquesta aliniació s'assenta sobre l'estrat 128. Coberta per 124, cobreix a 128.
128. Estrat de característiques molt similars al 124. Presenta una coloració negrosa. excavat en una potència de 20 cm. A diferència del anteriorment citat la textura de la terra és més consistent. Els materials que proporciona són escasos però tots ells corresponents a època tardo-romana. Entre els mateixos podem distinguir una vora de la forma Hayes

91 en T.S.A. D i algun fragment informe d'àmfora africana. Cobert per 124 i 127. Cronologia: s.IV-VI dC.

129. Reompliment de la trinxera de fonamentació del mur 118. Potència variable fins els 10 cm. Els materials que presenta són poc significatius destacant únicament la presència de ceràmica comuna vidrada. Cronologia: segona meitat del segle XIII endavant.
130. Estructura de fonamentació de les UU.EE. 120 i 121. Igual a 122. Està format per pedres irregulars lligades amb calç i carreus reaprofitats. Té una potència variable segons els punts d'entre 50 i 75 cm. de potència. Cronologia: segona meitat del segle XV.
131. Trinxera de fonamentació de les estructures 120 i 121. Cronologia: segona meitat del segle XV.
132. Estructura de pedres conservada únicament en una filada que reposa directament sobre el nivell 135. Té una potència de 15 cm. Cobert per 119, cobreix a 135. Cronologia: tardo-romana o medieval. Sabem amb seguretat que és anterior la construcció del pilar i l'arcada gòtica datada en la segona meitat del segle XV.
133. Estructura de pedra seca que circula en direcció N. Les necessitats de la obra van fer que solament es pogués observar la seva part superior. La estructura 116 el retallava. Aquesta estava associada al nivell 134. Cronologia: possiblement època tardo-romana.
134. Estrat de terra negra, flonja i amb materials d'època tardo-romana. La poca superfície descoberta així com les necessitats de la obra van impossibilitar la seva total excavació. Solament van poder rebaixar-lo parcialment uns 10 cm. El material que proporciona ens situa en època tardo-romana sense poder precisar ja que únicament es van poder recuperar tres fragments informes de T.S.A. D.

135. Estrat de color grogenc. Nivell possiblement romà.
136. Trinxera de fonamentació del mur 118. Retalla el nivell 135. Reomplerta per 129.
137. Nivell d'entre 30 i 40 cm. de potència amb terra de color marró fosca, flonja i amb gran quantitat de material ceràmic. Cobert per 101, cobreix a 138 i 139. Associat a 130. Entre els materials recuperats destaca la presència de reflexes metàl·lics valencians, blaus i blaus i reflexos de la mateixa procedència, pisa blanca i verd i manganès català. Cronologia: aquest materials ens situarien en la segona meitat del segle XV, bàsicament per la presència dels reflexos metàl·lics valencians.
138. Estrat de terra fosca, molt flonja i amb presència de carbonsa i abundant material ceràmic i ossos. Possible nivell d'abocador. Té una potència de 45 cm. Cobert per 137 i 139, cobreix a 140. Entre el material ceràmic destaca la presència de verds i manganesos i manganesos catalans, pisa blanca, blaus valencians, ceràmica de Pula, reflex metàl·lic valencià i un fragment de vora de graffita arcaica. Cronologia: El nivell es situaria com l'anterior en la segona meitat del segle XV.
139. Estrat de color negre per la presència de cendres que varia entre els 10 cm. en el costat E. i 1 cm. al W. No presenta materials. Cronologia: malgrat la manca de materials la seva posició estratigràfica entre dos nivells de la segona meitat del segle XV ens situa la seva formació en aquest marc cronològic.
140. Estrat de 10 cm. de potència amb terra de color marró clar molt flonja i amb poc material. Reompla la trinxera 144. Cronologia: el material és molt escadusser destacant únicament la presència de dos fragments de verd i manganès català per la qual cosa donem una cronologia de segle XIV endavant.

141. Mur de pedra seca que delimita un espai pel costat E. de la rasa. Té una potència de 1'10 m. Aquest reposa directament sobre 130 i s'adossa al macís 122. La seva part superior (paret vista) estava construïda amb pedres irregulars lligades amb morter de calç mentre que la seva part inferior (fonamentació) es de pedra seca. Cronologia: La seva associació directa amb els nivell 137 ens situa la seva datació en la segona meitat del segle XV.
142. Carreu de delimitació d'una estructura. Se li adossa el mur 141 i el 143. Possiblement es tracti de la estructura de delimitació d'una habitació pertanyent a l'edifici del segle XV. Té una potència de 1'10 m. Cronologia: Per associació estratigràfica es pot datar en la segona meitat del segle XV.
143. Mur de pedra seca delimita el espai pel seu costat S. S'adossa a 142 i està associat amb els nivells medievals. A diferència dels altres dos murs aquest presenta una major potència (1'20 m.) fet que ens indicaria que ens trobem davant d'una estructura anterior. Per la seva construcció es rebaixà un nivell de coloració grogenca (145). Cronologia: El material que proporciona el reompliment de la trinxera (140) ens situa a partir del segle XIV encara que el material és massa escadusser per poder precisar una cronologia més precisa. De totes formes la seva associació estratigràfica amb els nivells 137 i 138 ens marca una data post quem de segona meitat del segle XV.
144. Trinxera de construcció del mur 143. Retalla a 145, reomplerta per 140. Cronologia: a partir del segle XIV fins la segona meitat del segle XV.
145. Nivell de terra de coloració grogenca. Fou rebaixat per tal de construir les estructures d'època medieval. En l'espai en que ha estat rebaixat parcialment no proporciona cap material. Cronologia:

possiblement romana.

146. Nivell de terra fosca i flonja de 40 cm. de potència. Cobert per 101. Retallat per 107. El material recuperat es molt pobre. Cronologia: La presència de reflexos metàl·lics catalans al costat de plats de blau català del segle XVII ens situen en aquest marc cronològic. Més concretament una vora de plat de la ditada ens donaria una cronologia de segona meitat d'aquest segle.
147. Nivell de terra per sota del paviment 105. Presenta una coloració negra fosca molt solta i amb alt contingut de materia orgànica. Té una potència excavada de 45 cm. Es tracta del nivell interior d'una comuna. Cronologia: segle XX.
148. Mur N. de delimitació de una estructura interpretada com a letrina. Excavat en 65 cm. d'alçada. Associat a 105. Cronologia. segle XX.
149. Mur de pedra lligada amb calç per la seva part superior i de pedra seca en la seva part inferior. Té una potència que varia entre els 20 i el 70 cm. Lliga amb 141. L'únic nivell al que està associat és el 108, data en el segle XVII per la presència de blava catalana. Cronologia: indeterminada.
150. Nivell de reompliment d'una cisterna. Excavat en una potència de 20 cm. Cronologia: s.XX.
151. Nivell de terra de color marró fosc amb presència de plàstics, taps, etc. Excavat en una potència de 20 cm. Igual a 152. Cronologia: s. XX.
152. Nivell de terra de color marró fosc amb presència de plàstics, taps, etc. Excavat en una potència de 20 cm. Igual a 151. Cronologia: s. XX.
153. Mur N. d'una cisterna moderna. Lliga amb 155. Cronologia: s.XX.
154. Restes d'un carreu. Associat a un mur de pedres unides amb morter de calç. Té una alçada de 50 cm. No està associat amb cap nivell bó. Cronologia:

indeterminada.

155. Mur E. d'una cisterna moderna. Lliga amb 153 i 156.

Cronologia: s.XX.

156. Mur S. d'una cisterna moderna. Lliga amb 155.

Cronologia: s.XX.

157. Mur de façana de les actuals cases enderrocades.

Cronologia: s. XX.

5. ESTUDI DE LES RASES EFECTUADES I MARCS CRONOLÒGICS DOCUMENTATS.

Rasa I. (A-A').

No va aparèixer cap tipus de estructura anterior a la construcció de la casa recentment enderrocada. L'únic element estructural significatiu són unes letrines corresponents a la casa enderrocada (UU.EE. 105, 107, 147 i 148).

A nivell estratigràfic tots els estrats són moderns. Al costat d'estrats actuals (101 i 104) solament destaca la presència d'un nivell de cronologia anterior -s.XVII o XVIII) (U.E. 146).

Rasa II. (B-B')

S'ha pogut determinar únicament un mur (106) de cronologia indeterminada ja que fins l'alçada excavada no estava relacionat amb cap estrat antic. Aquest fou utilitzat com a mur W. de les letrines. Malgrat això no podem descartar que es tracti d'una estructura anterior ja que no presenta les mateixes característiques que els altres murs de delimitació de les mateixes (107 i 148). Per la seva cara W. es va rebaixar uns 75 cm. proporcionant un nivell de calç molt pobre, amb algunes pedres i materials de construcció moderns.(108). Estava cobert parcialment pel nivell 115, també de cronologia moderna.

Rasa III. (C-C')

En aquest espai s'ha pogut determinar diferents estructures i nivells emmarcats en diferents horitzonts cronològics.

- Època moderna. Per sota del nivell superficial (101) trobem un nivell que amortitzava tota una sèrie de estructures (115) i que podem datar en els segles XVII o XVIII.

- Època medieval. Dins de l'època medieval es poden distingir clarament dos horitzonts estratigràfics que al mateix temps també ho són cronològics. El nivell més antic correspon a dos estrats de reompliment/anivellament (124 i 126) que daten les restes d'una possible pavimentació (123) associa a un pou (117) i a la seva corresponent fonamentació (125). Els materials que proporciona són molt pobres -el nivell 124 és estèril i al 126 hi ha poc material- però la presència de ceràmica islàmica associada a ceràmica vidrada no es un fenomen infreqüent en els contextes tarragonins de la segona meitat del segle XIII. És el cas d'un dels nivells trobats a Casa Castellarnau o en l'abocador d'aquesta cronologia trobat a l'abocador de la galeria sota l'actual carrer Enrajolat (PIÑOL 1995; PIÑOL/MIR 1996), en aquest darrer cas, en un punt molt pròxim al nostre.

Sembla doncs, que en la segona meitat del segle XIII o en un moment lleugerament posterior aquesta zona seria ocupada amb la construcció d'estructures possiblement de vivenda. Aquest fet lligaria perfectament amb les dades que es posseeixen sobre la ocupació de la zona central de la plaça de representació del Fòrum Provincial en època medieval que recents estudis situen en els segles XIII i XIV (MAR/MIR/PIÑOL 1996) i no pas en un moment anterior (MENCHON et alii 1994).

El pou fou amortitzat durant la segona meitat del segle XV (117). La datació d'aquesta amortització ve determinada per la presència de reflexos metàl·lics valencians i blaus catalans

medievals.

-època tardo-romana. Les estructures i nivells pertanyents a aquesta cronologia són molt mal coneguts ja que quasi no es va intervenir sobre ells. Pertanyents a aquest horitzó cronològic és un mur (133) que quedà parcialment amortitzat per la construcció del pou del segle XIII i dos nivells de terra (128 i 134) de difícil precisió cronològica però que pertanyen amb seguretat a aquest moment.

Respecte a la estructura no sabem a quin tipus d'edificació pertany ni podem precisar la seva construcció ja que no es va arribar als nivells constructius de la mateixa. Les úniques dades que poseim venen donades per les seves característiques. Es tracta d'un mur de pedra seca de 80 cm. d'amplada i d'una llargada documentada de 1'30 m. La construcció segueix una orientació NW-SE.

Com ja hem vist, no sabem de quin tipus d'estructura estem parlant ja que les dades són molt escases però el que si demostra és una ocupació del interior de la plaça amb construccions en la tardo-antiguitat cosa que quedava ja patent per la documentació d'un abocador del segle V en un punt molt pròxim a aquesta excavació (TED'A 1989) i per l'aparició de pavimentacions i estructures tardanes en diversos punts d'aquest gran recinte (C/Merceria, 11; plaça del Rei, C/Misser Sitges, etc.).

Rasa IV. (D-D')

La rasa corre paral·lela al mur N. del solar. En ella s'ha pogut determinar estructures pertanyents a tres fases:

-Època moderna. Pertanyent a aquest moment tenim el mur 118 que presenta un gruix de 1'10 m. i segueix la direcció de la rasa III. La seva fonamentació retalla el nivell grogenc romà de l'interior del recinte. Es tracta d'un dels murs de separació de les cases enderrocades en aquesta obra.

-Època medieval. El costat de les estructures del segle XIII documentades en la rasa anterior i que foren retallades per tal d'assentar el mur 118 trobem una construcció que podem datar en la segona meitat del segle XV. Es tracta d'un pilar i una arcada gòtica reaprofitats en el mur nord de tancament del solar. Aquestes dues estructures reposen sobre una potent fonamentació 122 i 130 la qual retalla en aquesta rasa el nivell grogenc d'època romana. La fonamentació té una amplada de 1'30 m. i una potència documentada en aquest indret de 80 cm. Fou construïda amb pedra seca excepte en la seva part superior on les pedres es presenten lligades amb calç.

Per sota del nivell superficial documentam un nivell 119 que es troba associat amb la part baixa de la fonamentació de les estructures medievals del segle XV. Els materials que presenta són escassos i de impossible precisió cronològica però les característiques similars que presenta permeten pensar en que es tracta d'un nivell format en aquest moment.

-Època romana alto-imperial. Pertanyent a aquesta fase es pot documentar un nivell de color grogenc que ja apareix documentat en altres espais de la gran plaça on apareix associat a les fases constructives del gran recinte foral, com és el cas del carrer Merceria ,11 (PIÑOL 1993 i 1994).

-Època indeterminada. Cobert pel nivell 119 i recolzant-se sobre el nivell romà alto-imperial 135, trobem les restes m molt mal conservades d'un mur de pedra seca de 60 cm. d'amplada i una potència màxima conservada de 20 cm., el que correspon a una filada de pedres. El mur segueix una orientació NW-SE similar a la del mur d'època tardo-romana (133) documentat a la rasa III. Malgrat això no tenim dades a nivell estratigràfic que permetin assignar-li amb seguretat una cronologia tardo-romana per la qual cosa l'hem considerat com de datació indeterminada.

Rasa V. (E-E')

Època medieval. Sota el nivell superficial 101 apareixia

la fonamentació del pilar i arcada gòtica ja descrites en la rasa anterior. En la rasa han aparegut així mateix dos murs que delimiten el costat d'una estructura. L'interior de la mateixa es troba reomplert per tres nivells (137-139) amb important material ceràmic producte d'un abocament efectuat en la segona meitat del segle XV.

Un d'aquests murs (143) segueix en direcció NW-SE arrancant de la mateixa fonamentació de les arcades gòtiques. El seu gruix és de 90 cm. i la seva potència actualment documentada de 1'20 m. La fonamentació es caracteritza per construir-se amb pedra seca mentre que el mur vist seria de pedres lligades amb morter de calç.

Seguint la mateixa orientació que el mur anteriorment descrit trobem l'arrancament del que podria ser una altra arcada o pilar del qual solament es conserva la seva fonamentació. Aquesta consisteix en dois carreus reaprofitats units en sec.

Junt on acaba aquesta fonamentació comença la fonamentació d'un altre mur de pedra seca (143) que delimita un àmbit pel seu costat S. Aquest transcorre en sentit E-W. La seva amplada conservada és de 0'92 m. i la seva potència de 87 cm. en la seva cara N. i de 20 en la seva cara S. ja que per la seva construcció es retalla l'estrat romà alto-imperial (145).

No sabem davant quin tipus d'estructura constructiva ens trobem però la gran quantitat de restes materials trobades en els nivells interior 137 i 138 sembla indicar que ens trobem davant d'un abocador de deixalles datat en la segona meitat del segle XV.

Època alto-imperial. La construcció del mur 143 així com de les altres construccions documentades en aquesta rasa va fer que s'hagués de rebaixar el nivell de coloració grogenca que associem amb el nivell alto-imperial de tota la zona i del qual ja n'hem parlat en l'estudi de la rasa anterior.

Rasa VI.

En aquest espai es va extreure el nivell superficial sense que aparegués cap tipus de estructura ni nivell anterior.

Rasa VII. (F-F')

En l'espai baixat únicament s'han pogut documentar nivells moderns i tres murs pertanyents a una cisterna també d'època moderna (153,155 i 156).

Rasa VIII.

La mateixa transcorre davant la façana de la cas enderrocada per la qual cosa l'únic element localitzat és el propi mur de façana. Cal destacar de totes formes el reaprofitament en aquest d'una motllura de podi de la gran plaça de representació.

Rasa IX.

En aquesta únicament s'han pogut determinar nivell moderns producte de la construcció de una de les cisternes modernes de les anteriors construccions a l'inici de l'obra.

Rasa X. (G-G')

S'ha documentat únicament un mur de pedres lligades amb calç (149). Aquest reposa sobre el mur medieval 141. L'únic nivell associat amb el mateix (108) ens proporciona una datació del mateix situada en els segles XVII/XVIII gràcies a la presència de plats de blau català d'aquesta cronologia.

Cala de l'ascensor (H-H').

Al realitzar-se la mateixa va aparèixer la boca d'una cisterna que anulava tota la estratigrafia que pogués existir en aquest espai ja que la mateixa descendia 3 m. En el seu costat nord -tall de la rasa IX/lateral N. de la cala de l'ascensor- es va poder documentar un carreu associat a una estructura de pedres lligades amb calç de cronologia imprecisa ja que els nivells interiors de rasa i cala estaven associats amb la construcció de la cisterna i per tant no eren fiables.

6. CONCLUSIONS

En la intervenció arqueològica efectuada en els solars 4-6 del carrer d'en Vilaroma s'ha pogut documentar una evolució estratigràfica que va des d'època alto-imperial -reompliments de l'interior de la gran plaça de representació del Fòrum Provincial- fins als nostres dies -murs, cisternes i construccions pertanyents a l'edifici actualment enderrocats-.

Els moments cronològicament més importants es situarien en la tardo-antiguitat amb la construcció d'un mur (133) que demostra l'ocupació d'aquest espai en aquest moment i en època medieval.

La primera ocupació medieval de la zona es situaria en la segona meitat del segle XIII amb la construcció d'un pou i una pavimentació possiblement pertanyent a algun edifici de l'època. Malgrat això el moment més important a nivell ocupacional es portaria a terme en la segona meitat del segle XV amb la construcció d'arcades i pilars i l'aparició d'un possible abocador. Totes aquestes estructures foren cobertes o reaprofitades durnat el segle XVII fins als nostres dies.

BIBLIOGRAFIA

- AINAUD DE LASARTE 1942 Ainaud de Lasarte, J.: *Pisa daurada i terrisseria barcelonesa. Segles XV-XVI*. Daedalus, Ceràmica catalana, s.d. Barcelona, 1942.
- ATLANTE 1981 AAVV: *Atlante delle forme ceramiche, I: ceramica fine romana nel Bacino Mediterraneo (Medio e Tardo Impero)*. Roma, 1981.
- BOFILL 1941 Bofill, F.: *Ceràmica barcelona de Reflex metàl·lic*. Daedalus. Ceràmicaa catalana. s.d. Barcelona, 1941
- CASANOVAS 1984 Casanovas, M.A.: *La ceràmica catalana*. Barcelona, 1984.
- CERDÀ/TELESE 1994 Cerdà, J.A./Telese, A.: Ceràmica de procedencia italiana aparecida en Catalunya, a *Laietania*, 9, 1994, pàgs. 293-353.
- HAYES 1972 Hayes, J.W.: *Late Roman Pottery, a catalogue of roman fine Wares*. British School at Rome, 1972.
- LISTER/LISTER 1987 Lister, F./Lister, R.: *Andalusian ceramics in Spain and New Spain*. Tucson University. Arizona, 1987.
- MAR/MIR/PIÑOL 1995 Mar, R./Mir, H./Piñol, Ll.: La formació de la topografia urbana de la Tarragona medieval: nuevas aportaciones, a *Atti del Incontro di Studi sulla Attività Economiche e sviluppo urbano nei secoli XIV e XV* (Barcelona, 19-21 ottobre 1995) (en premsa).
- MENCHÓN et alii 1994 Menchón, J./Macias, J.M^a/Muñoz, A.: Aproximació al procés transformador de la ciutat de Tarraco. Del Baix

- Imperi a l'Edat Mitjana, a *Pyrenae*, 25, 1994, pàg. 225-243.
- MORERA 1981 Morera i Llauredó, E.: *Tarragona Cristiana I-II*. Tarragona 1981.
- PIÑOL/MIR 1995 Piñol, Ll./Mir, H.: La reutilització d'estructures romanes en època medieval: excavacions a les voltes del Circ de Tàrraco (campanya 1994), Actes del XXIV Congreso Nacional de Arqueologia. Elche, 1995, pàgs. 335-342.
- PIÑOL 1993 Piñol, Ll.: Intervencions arqueològiques al carrer Merceria, 11. Noves aportacions al coneixement del Fòrum Provincial de Tàrraco, a Mar, R. (ed.): *Els Monuments provincials de Tàrraco. Noves aportacions al seu coneixement*, DAC, I, 1993, pàgs. 257-268.
- PIÑOL 1994 Piñol, Ll.: *Memòria d'excavació del carrer Merceria, II* entregada al Departament de cultura de la Generalitat de Catalunya, Tarragona, 1994, Inèdita
- PIÑOL 1995 Piñol, Ll.: El circ romà de Tarragona: noves intervencions arqueològiques. Tesi de llicenciatura. 1995. Inèdita.
- SALVAT 1981 Salvat i Bové, J.: *Tarragona antiga y moderna a través de su nomenclatura urbana (s.XIII al XIX)*. Tarragona, 1981.
- TED'A 1989 TED'A: *Un abocador del segle V dC. en el Fòrum Provincial de Tàrraco*, Memòries d'excavació, 2, Tarragona, 1989.
- TELESE 1990 Telese, A.: *La vaixel·la blava catalana de 1570 a 1670*. Barcelona, 1990.
- VILASECA 1964 Vilaseca, Ll.: Los alfareros y la cerámica de reflejos

metálicos de Reus de 1550 a 1650. Reus, 1964.

ANNEX I

INVENTARIS

JACIMENT: Vilaroma 4-6	ELEMENTS DE DATACIÓ: Blau català	U.E.: 108
CAMPANYA: 1995		DATACIÓ: s.XVII/XVIII

CLASSE CERÀMICA	TIPUS	PC	INF	ANS	FO	VOR	TOTAL	OBSERVACIONS
T.S.S.G.					1		1	
T.S.A. D					2	2	4	
Cuina africana						1	1	
Blau català			2			1	3	
Manganès català					1		1	Decoració amb escut.
Comuna oxidada			8				8	
Comuna vidrada			2		1	6	9	
Àmfora africana			4				4	
Àmfora oriental			1				1	
Àmfora sud-hispànica						1	1	
Àmfora indeter.			1				1	
Material de construcció			1				1	

JACIMENT: VILAROMA 4-6	ELEMENTS DE DATACIÓ:	U.E.: 135
CAMPANYA: 1995		DATACIÓ: -----

MATERIALS	TIPUS	PC	INF	ANS	FO	VOR	TOTAL	OBSERVACIONS
comuna oxidada			2				2	
Molí de mà			1				1	
Teules			2				2	

JACIMENT: Vilaroma 4-6		ELEMENTS DE DATACIÓ: verd i manganès català, ceràmica de Pula, així com blau i blau i reflex valencià.					U.E.: 137	
CAMPANYA: 1995							DATACIÓ: finals s.XIV7inicis s.XV	
CLASSE CERÀMICA	TIPUS	PC	INF	ANS	FO	VOR	TOTAL	OBSERVACIONS
Pisa blanca			1		2	2	5	
verd i manganès català						1	1	
reflex metàl·lic valencià			1				1	
blau i reflex valencià			1				1	
blau valencià			2			2	4	
comuna vidrada	llàntia amb bec de pessic	1					1	
comuna vidrada			9		5	8	22	
comuna reduïda			4				4	
Àmfora africana			2				2	
Àmfora indeterminada			4				4	
Grans recipients			1				1	
marbre			4				4	

JACIMENT: VILAROMA 4-6	ELEMENTS DE DATACIÓ: Blaus valencians, ceràmica de Pula	U.E.: 138
CAMPANYA: 1995		DATACIÓ: finals s.XIV/inicis del s. XV

CLASSE CERÀMICA	TIPUS	PC	INF	ANS	FO	VOR	TOTAL	OBSERVACIONS
T.S.C. D	Hayes 91		1				1	
T.S.C. D	Hayes 58B		1			1	2	1 individu.
Pisa blanca			18	1	2	17	38	
Pisa blanca	llàntia					3	3	
Manganès català					3	1	4	3 individus
Verd i manganès		1	4		4	12	21	
blaus valencians		1	7		7	8	23	
Blaus de Pula			2	1	1	1	5	
Reflex metàlic		1					1	

CLASSE CERÀMICA	TIPUS	PC	INF	ANS	FO	VOR	TOTAL	OBSERVACIONS
Ossos							137	
Malacofauna							3	

JACIMENT: VILAROMA 4-6	ELEMENTS DE DATACIÓ: Igual que l'anterior	U.E.: 138
CAMPANYA: 1995		DATACIÓ: final s.IV/ inicis s. XV.

MATERIAL	TIPUS	PC	INF	ANS	FO	VOR	TOTAL	OBSERVACIONS
Ferro							16	
Bronze							7	
Bronze	Didal						1	

JACIMENT: VILAROMA 4-6	ELEMENTS DE DATACIÓ: Blaus valencians, ceràmica de Pula	U.E.: 139
CAMPANYA: 1995		DATACIÓ: finals s.XIV/inicis del s. XV

CLASSE CERÀMICA	TIPUS	PC	INF	ANS	FO	VOR	TOTAL	OBSERVACIONS
T.S.C. D	Hayes 91		1				1	
T.S.C. D	Hayes 58B		1			1	2	1 individu.
Pisa blanca			18	1	2	17	38	
Pisa blanca	llàntia					3	3	
Manganès català					3	1	4	3 individus
Verd i manganès		1	4		4	12	21	
blaus valencians		1	7		7	8	23	
Blaus de Pula			2	1	1	1	5	
Reflex metàlic		1					1	

JACIMENT: VILAROMA 4-6	ELEMENTS DE DATACIÓ: Verd i manganès	U.E.: 140
CAMPANYA: 1995		DATACIÓ: s.XIV

CLASSE CERÀMICA	TIPUS	PC	INF	ANS	FO	VOR	TOTAL	OBSERVACIONS
Verd i manganès			2				2	
Comuna oxidada			1				1	

ANNEX II

FOTOGRAFIA

INDEX

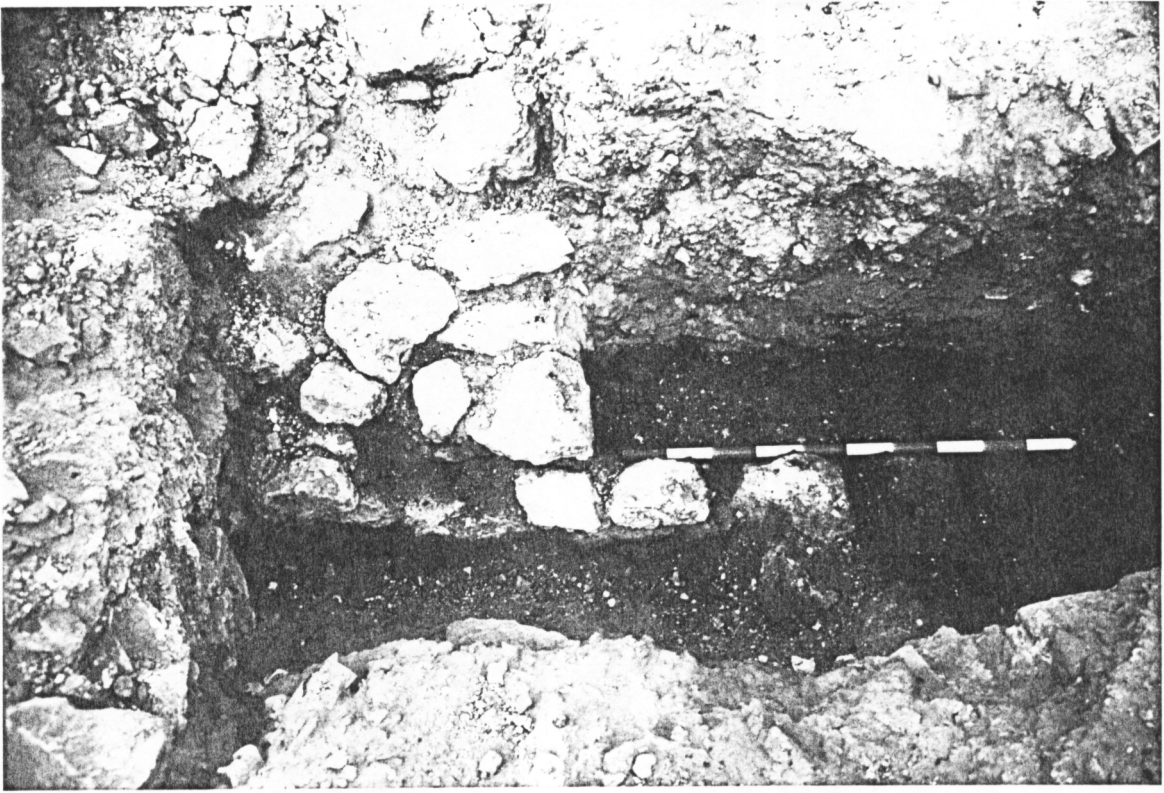
1. Rases I-II. Letrines
2. Rasa II. Letrines.
3. Rasa III. Mur 106.
4. Rasa III. Pou del segle XIII.
5. Rasa III. Pou (116) i restes de la pavimentació medieval (123) del segle XIII.
6. Rasa III. Restes del mur tardo-romà (133) i el pou del segle XIII (116).
7. Rasa IV. Al fons fonamentació de l'arcada i pilar del segle XV .
8. Rasa IV. Nivell 135 d'època alto-imperial i sobre aliniació de pedes de cronologia imprecisa 132.
9. Rasa V. Pilar i arcada gòtica reaprofitats al mur nord del solar.
- o 10. Rasa V. En primer terme mur 143, al fons fonamentacions de l'arcada gòtica (122 i 130) i a l'esquerra mur 141.
11. Rasa VI. Rebaixat els nivells superficials.
12. Rasa VII. Murs d'una cisterna moderna.
13. Rasa VIII. Rasa efectuada en la façana del edifici.
14. Rasa X. Mur de pedra seca 149.
15. Rasa X. Gir del mur 149.
16. Cala ascensor. Boca de la cisterna moderna.
17. Cala ascensor. Cisterna moderna i carreu de una estructura indeterminada.
18. Cala ascensor. Carreu de una estructura indeterminada.

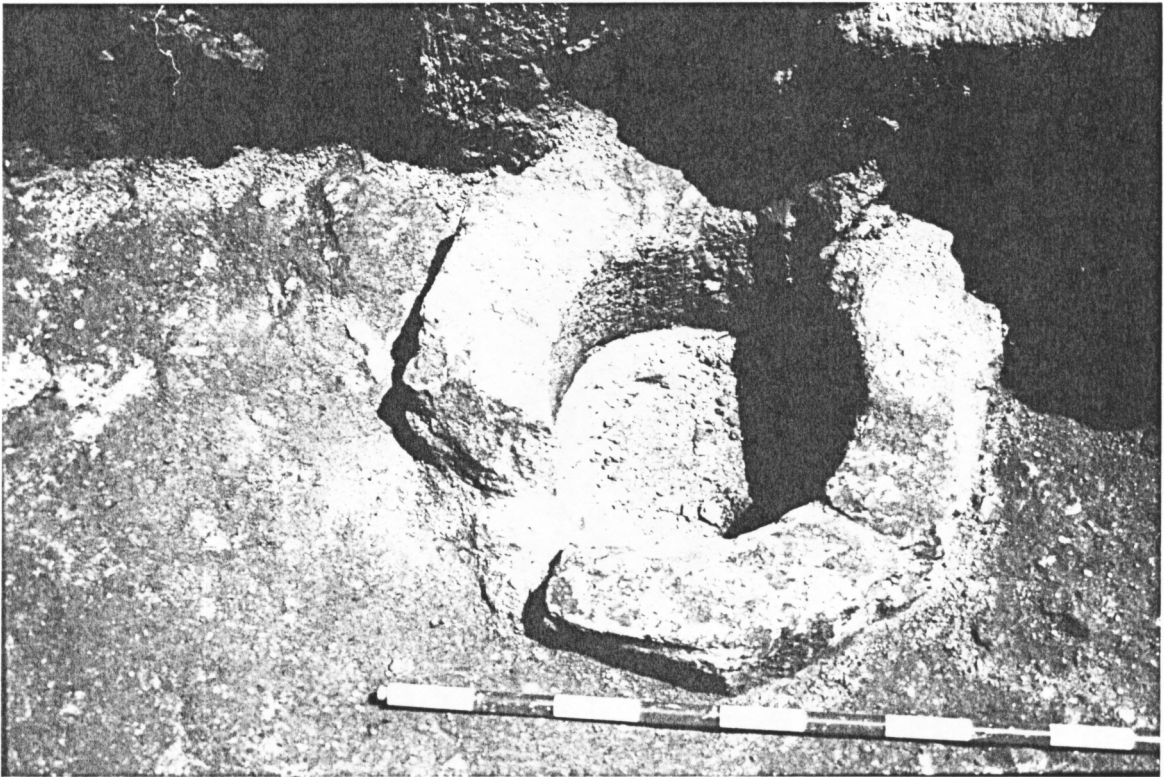
1

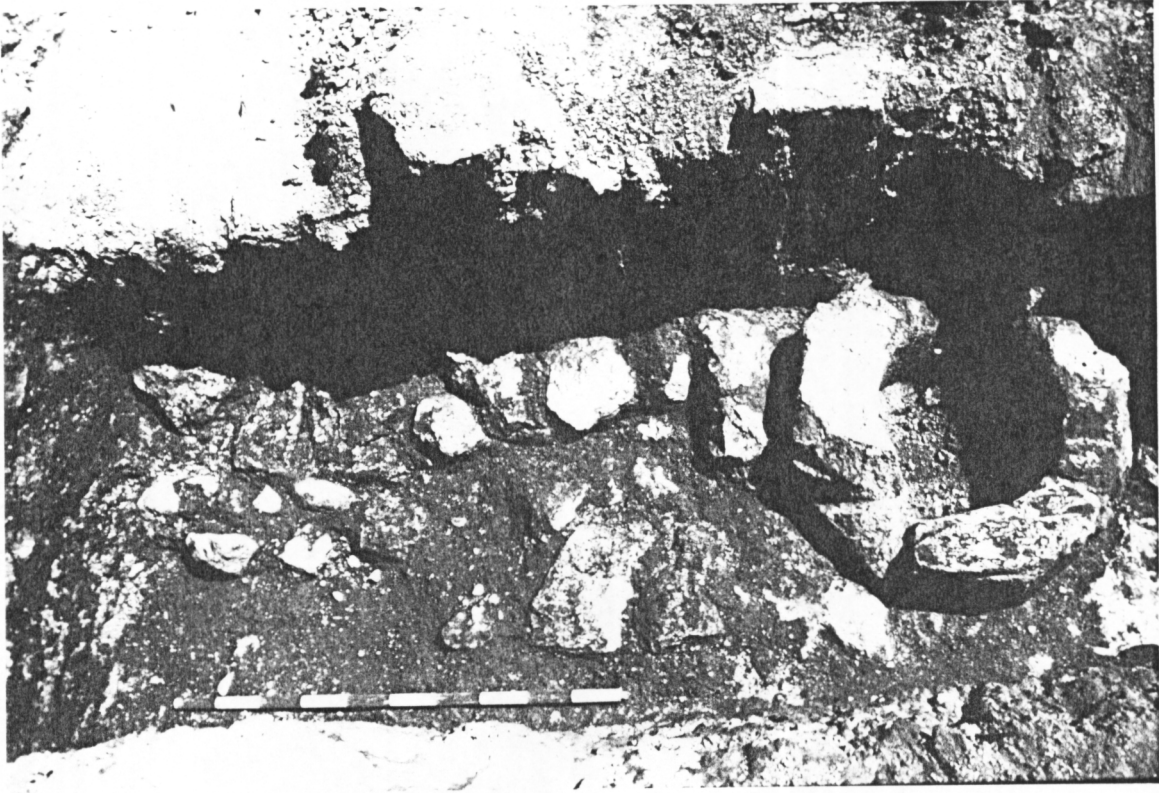
2

3

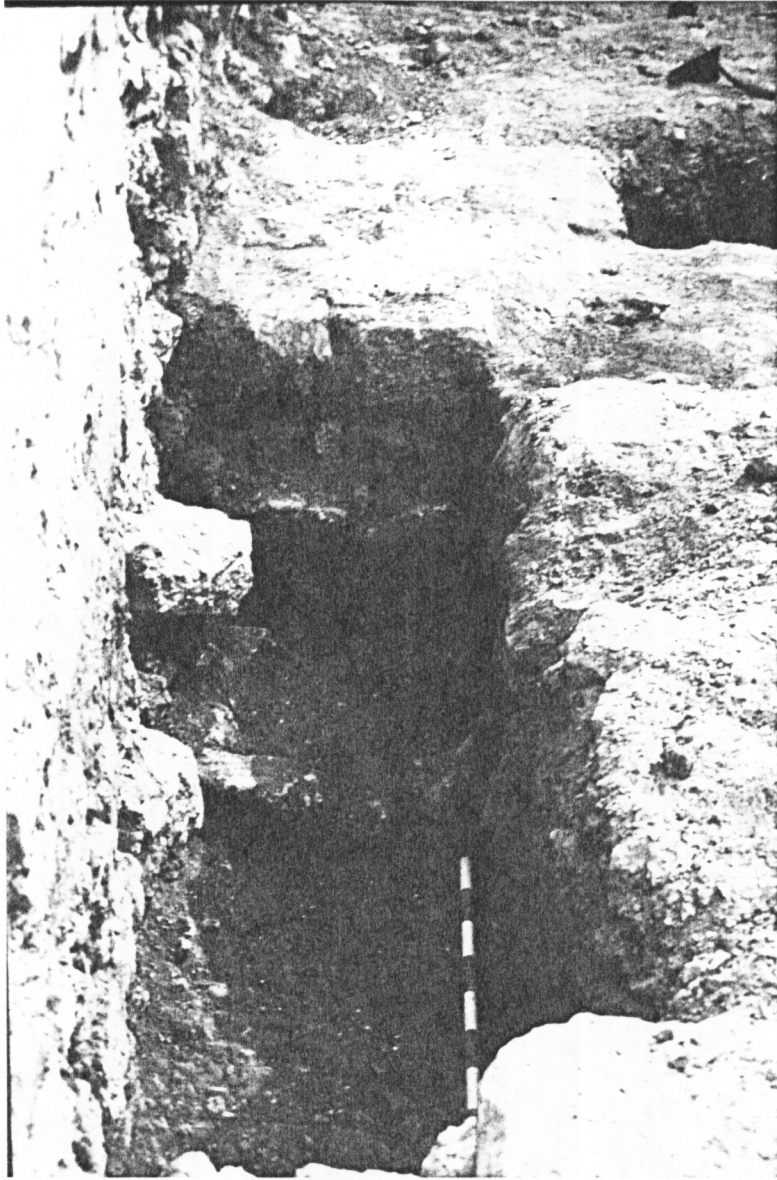
4

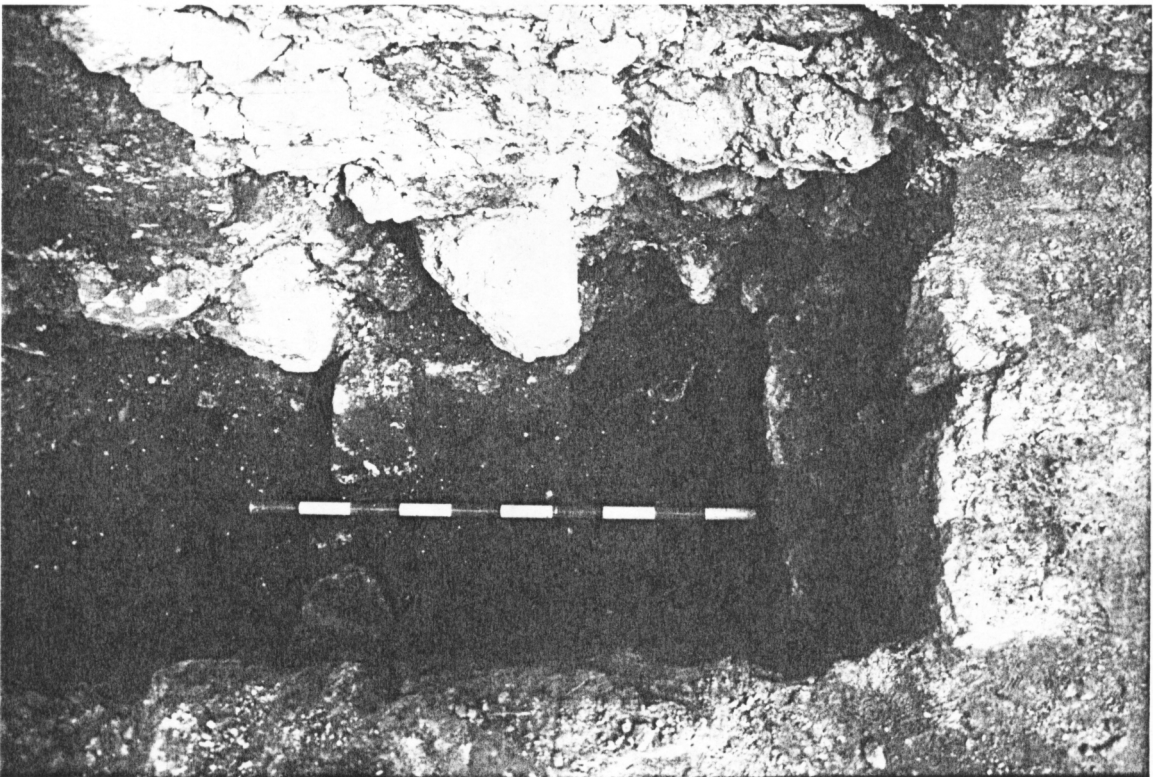
5

6

7

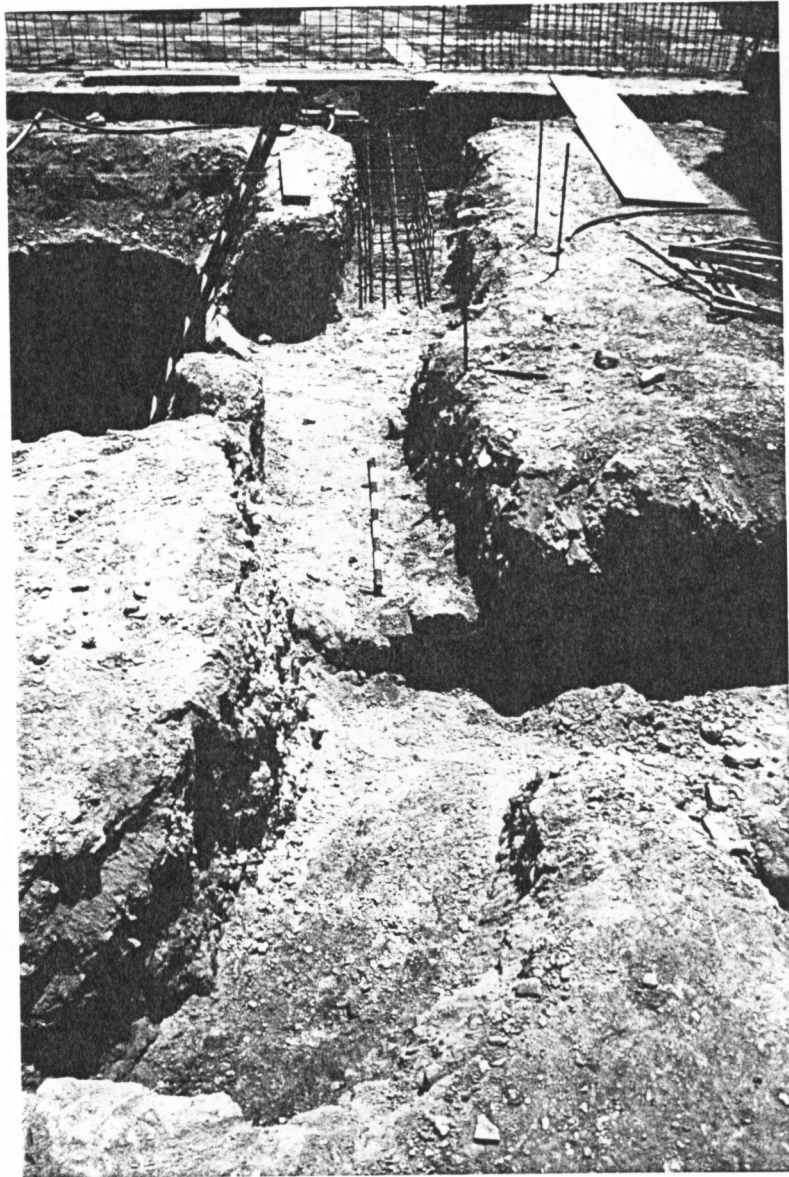

8

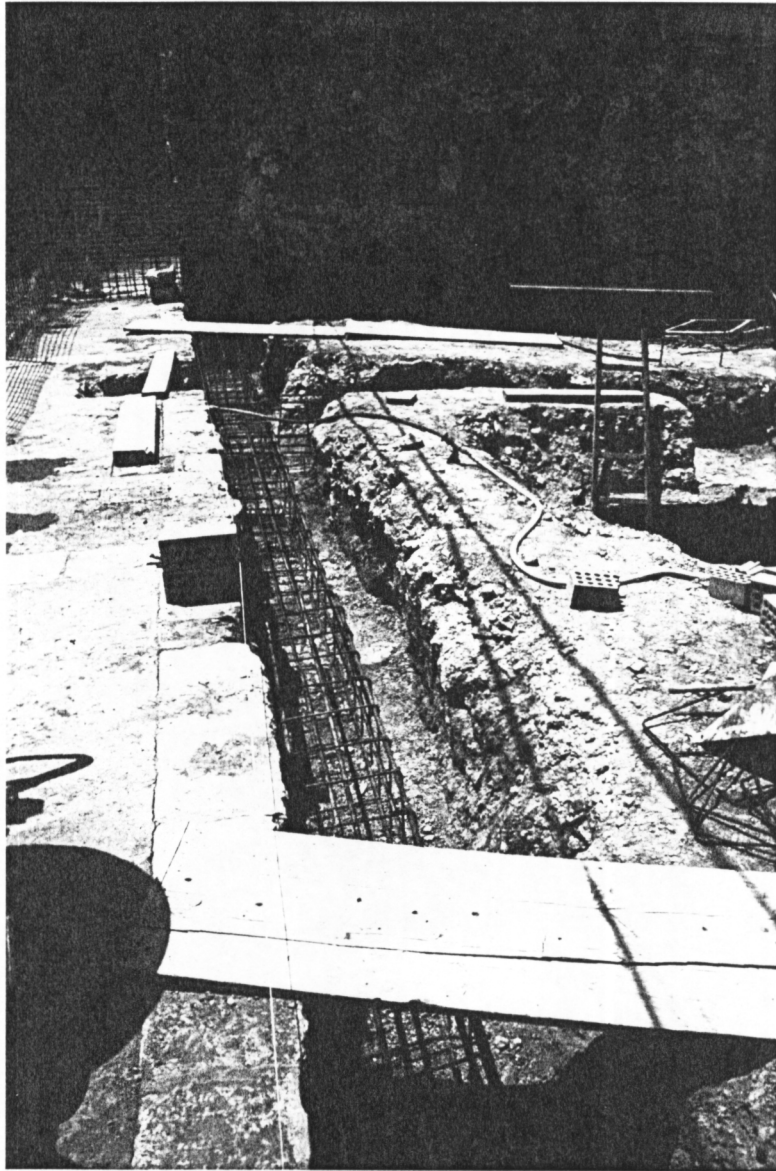

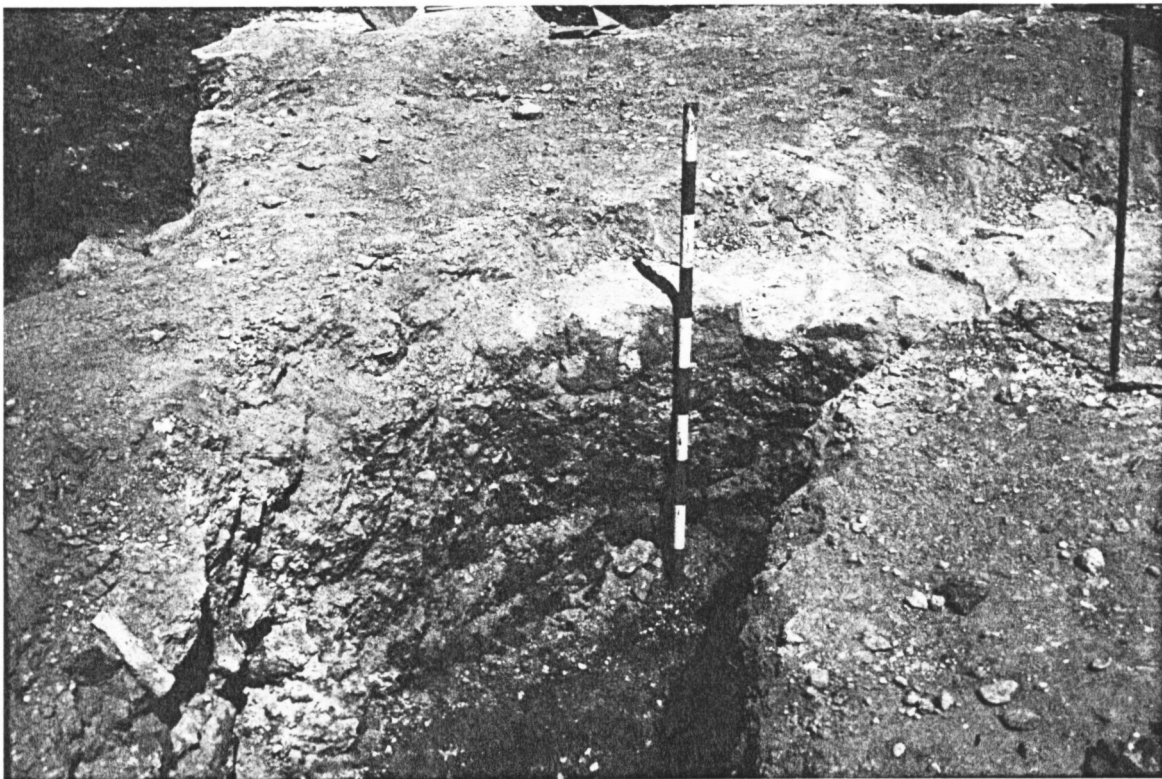

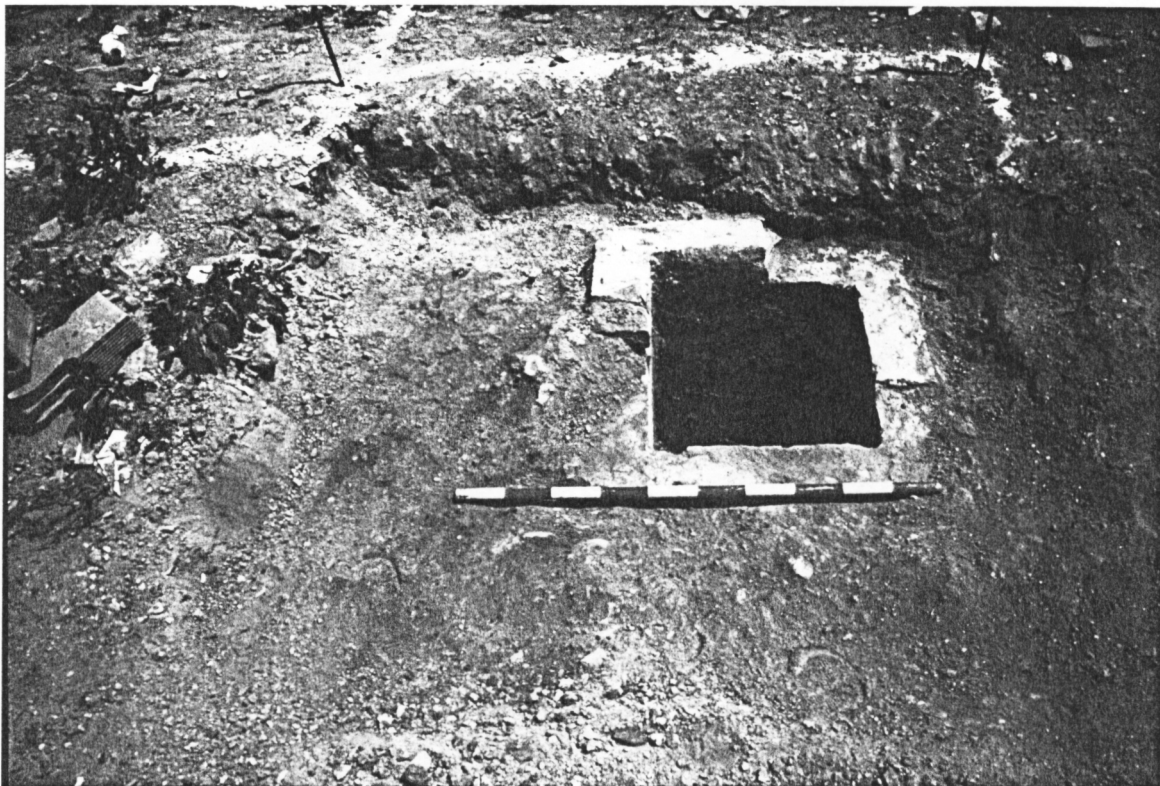

14

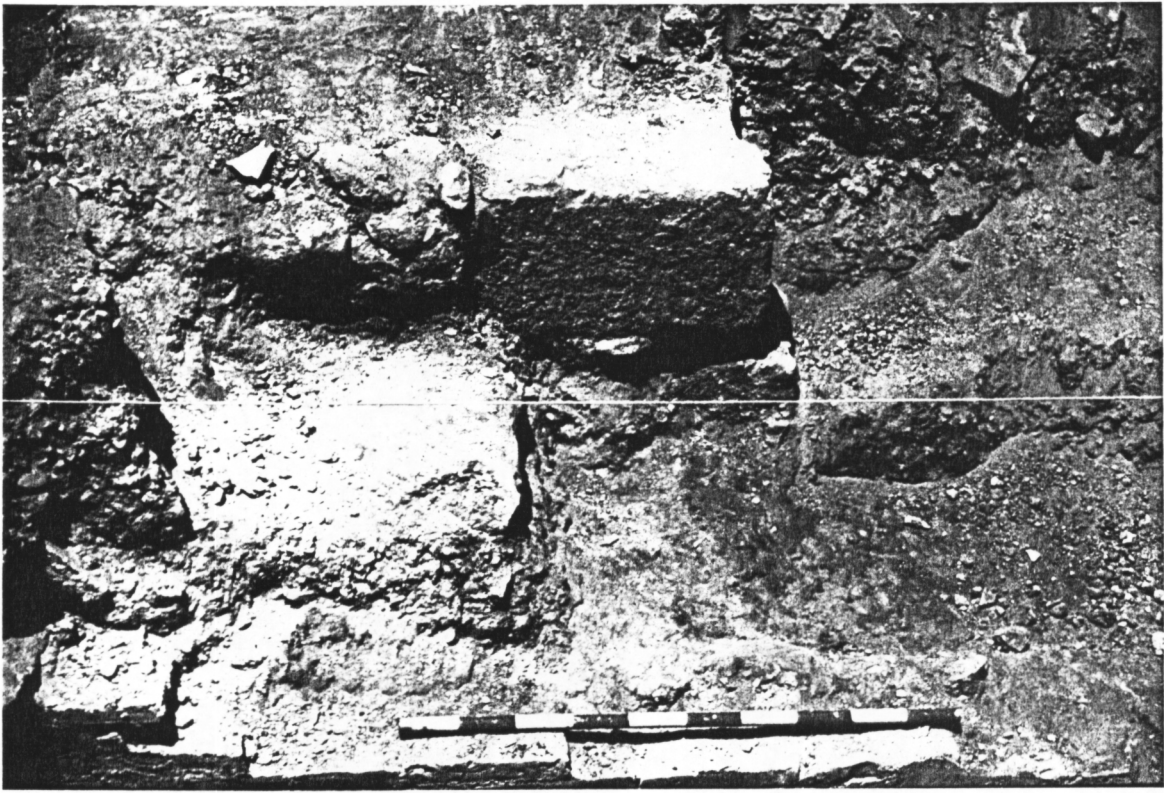
15

16

17

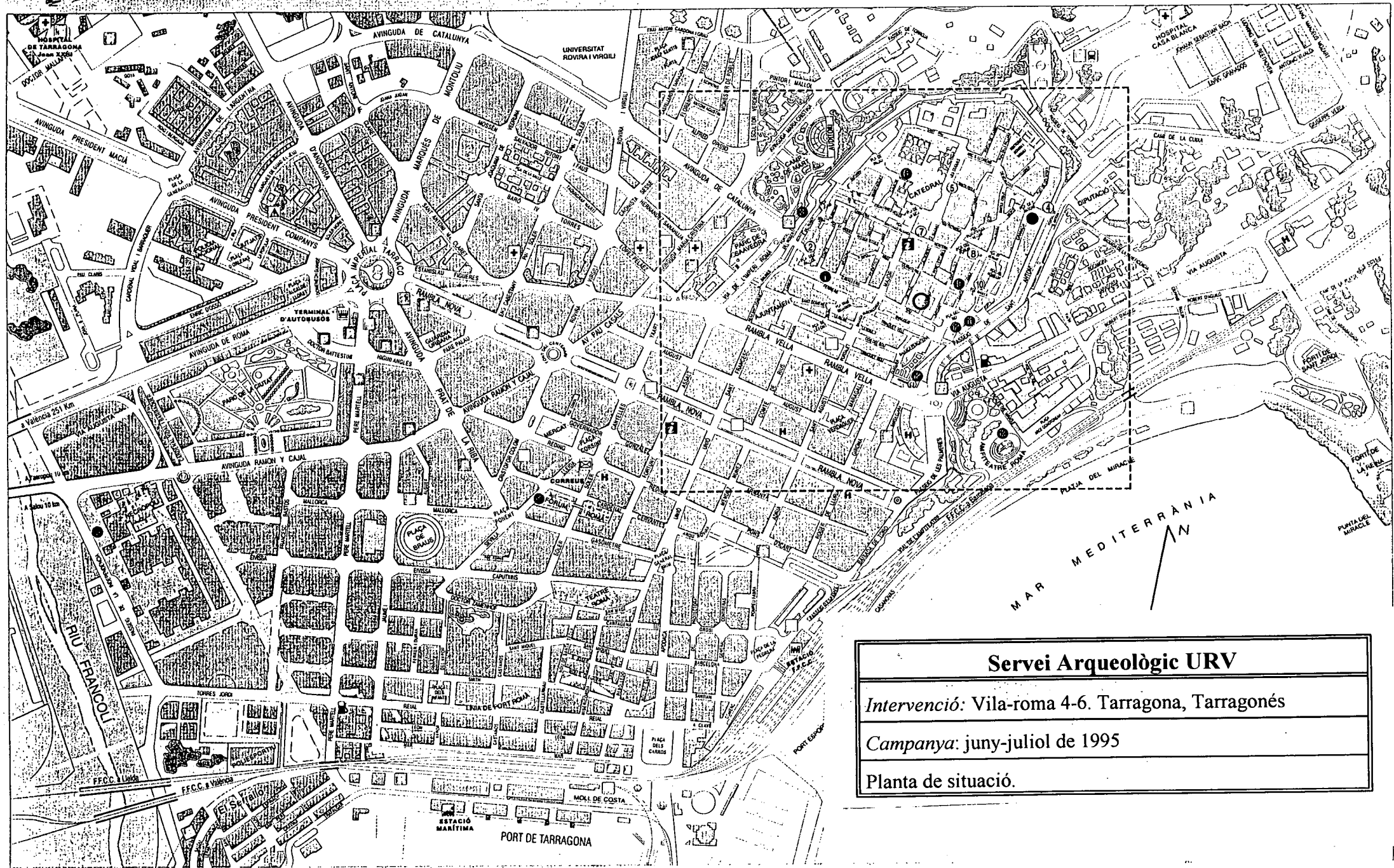

ANNEX III

PLANIMETRIA

INDEX

1. Planta de situació del solar.
2. Planta de situació del solar en el parcelari actual de la zona.
3. Planta de l'excavació. Escala: 1/50.
4. Seccions A-A', B-B', C-C', D-D' i E-E'. Escala: 1/50.
5. Seccions F-F', G-G' i H-H'. Escala: 1/50.

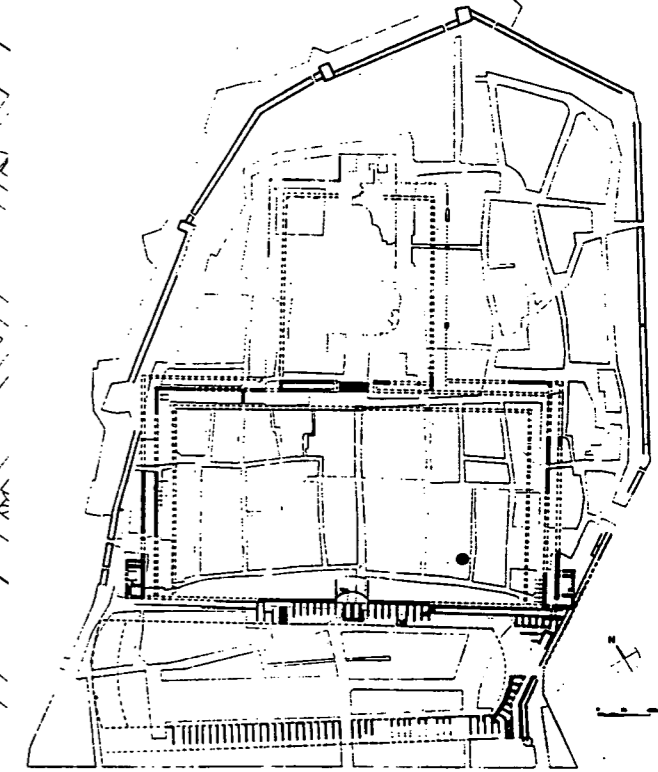
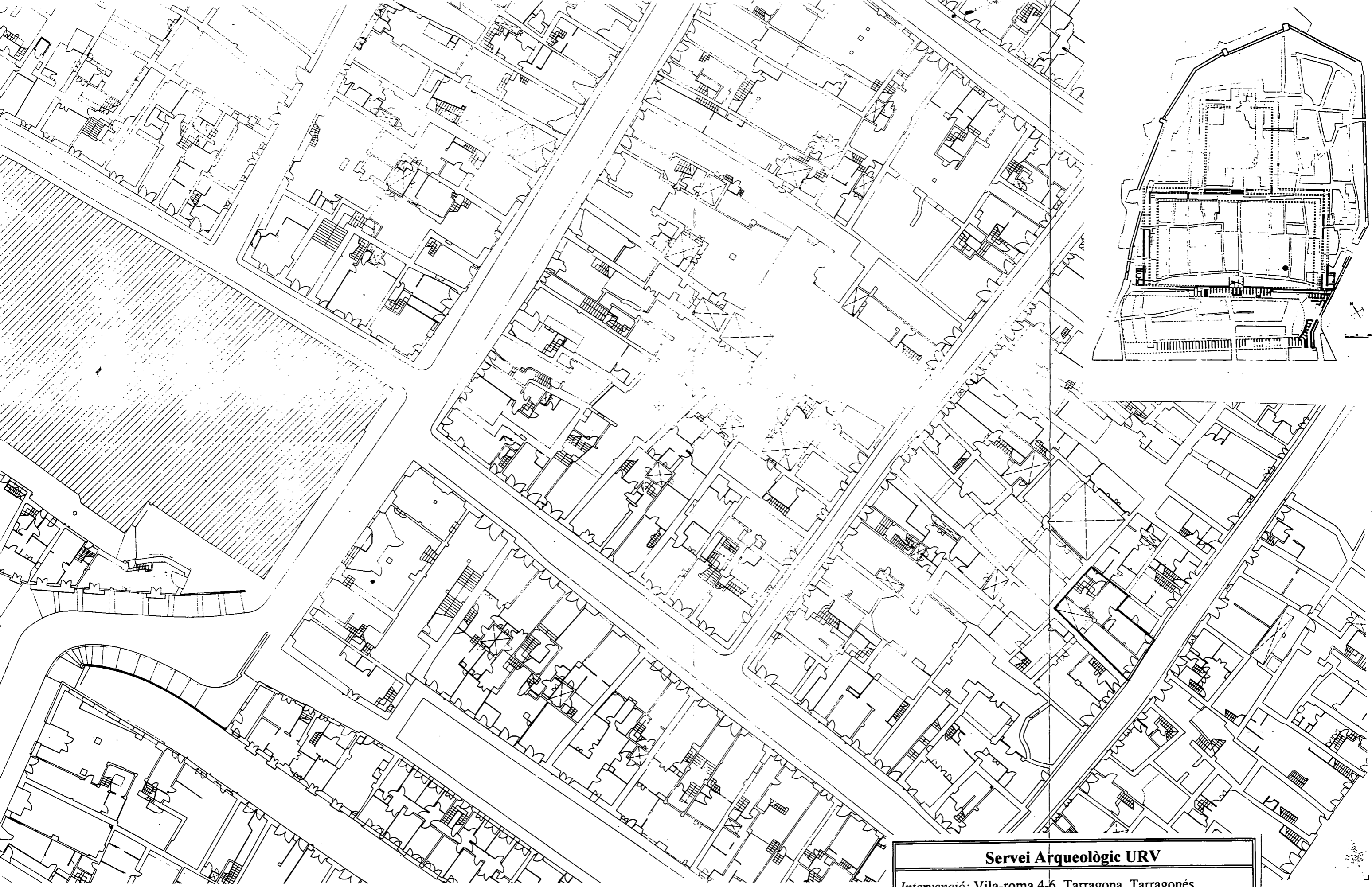

Servei Arqueològic URV

Intervenció: Vila-roma 4-6. Tarragona, Tarragonès

Campanya: juny-juliol de 1995

Planta de situació.

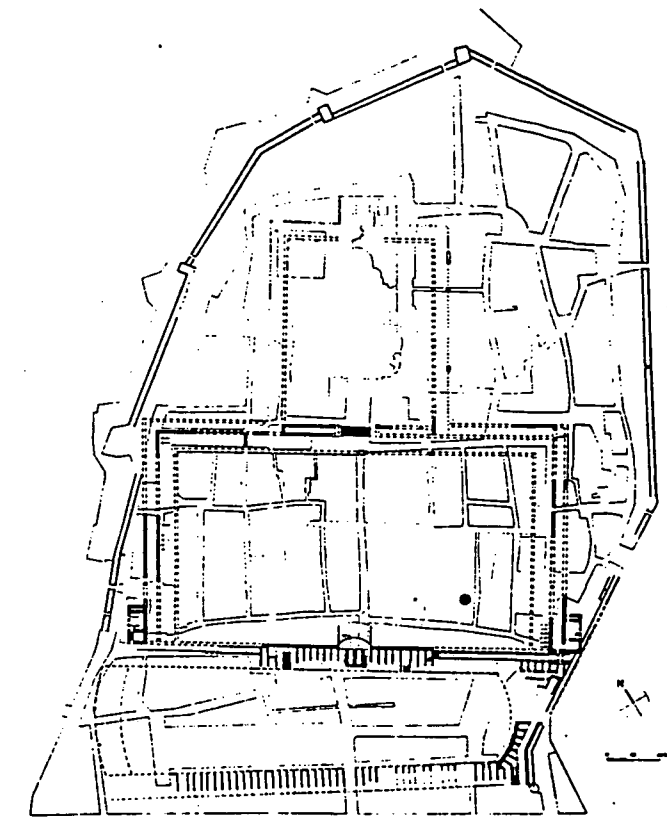
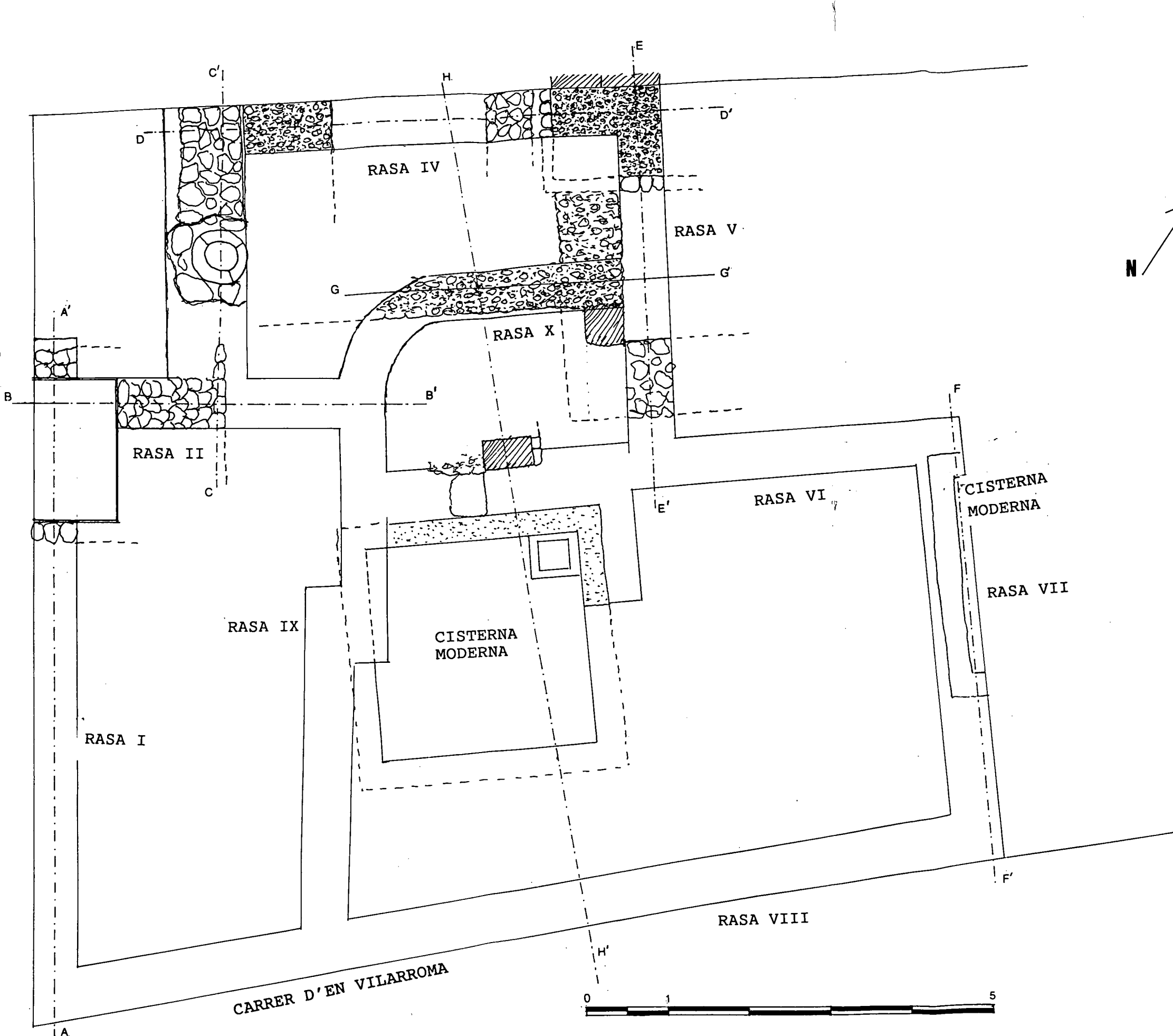
Servei Arqueològic URV

Intervenció: Vila-roma 4-6. Tarragona, Tarragonés

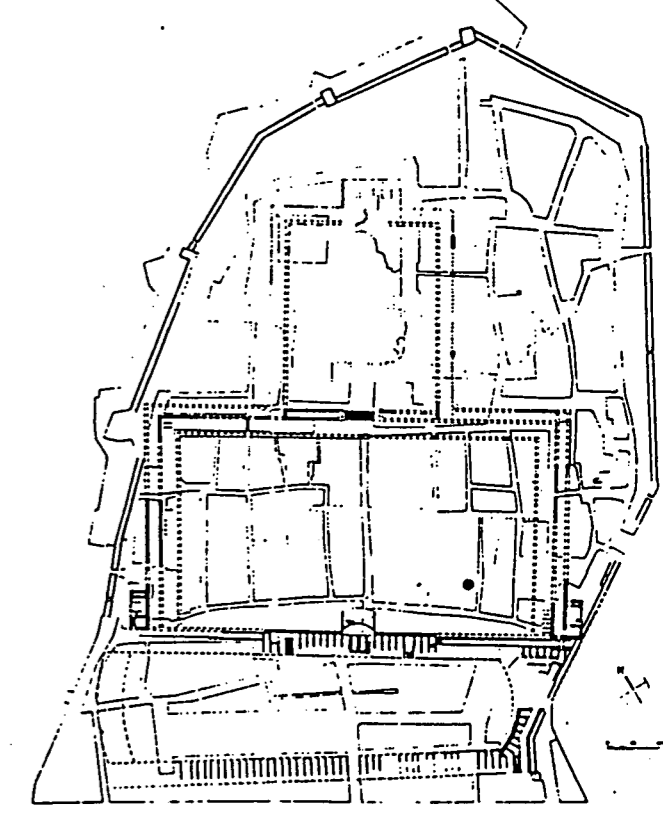
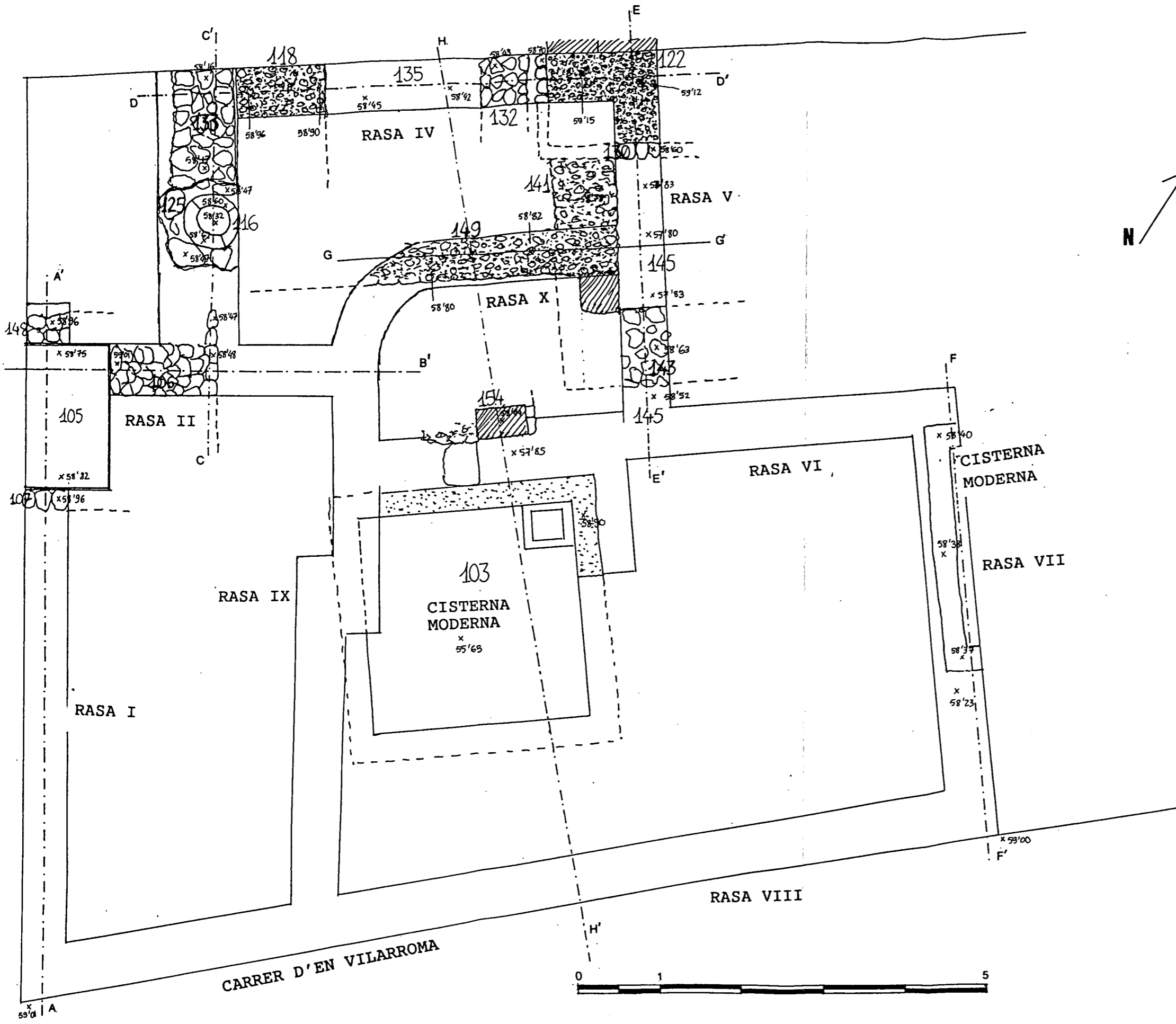
Campanya: juny-juliol de 1995

Planta de situació en el parcel·lari actual

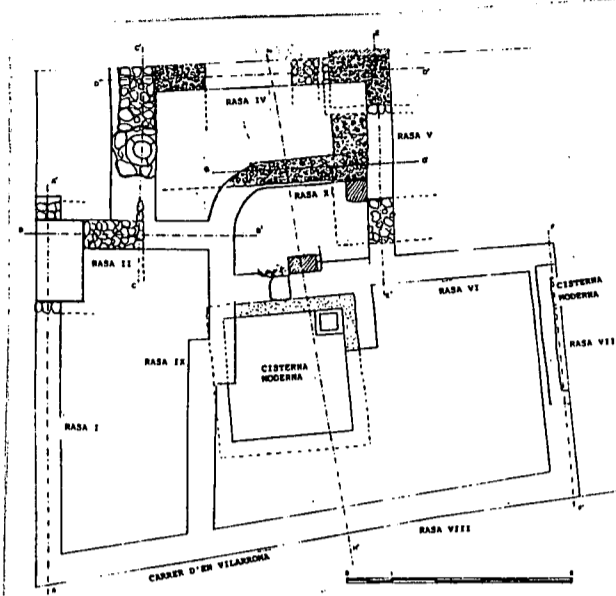
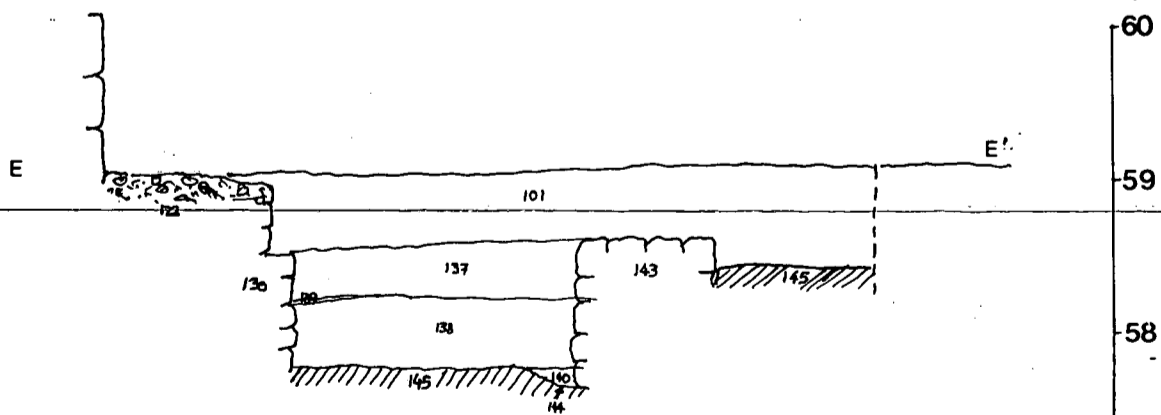
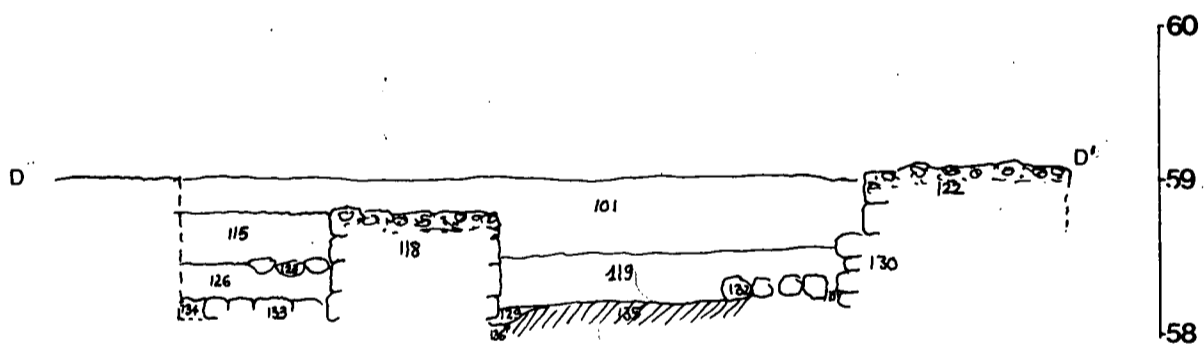
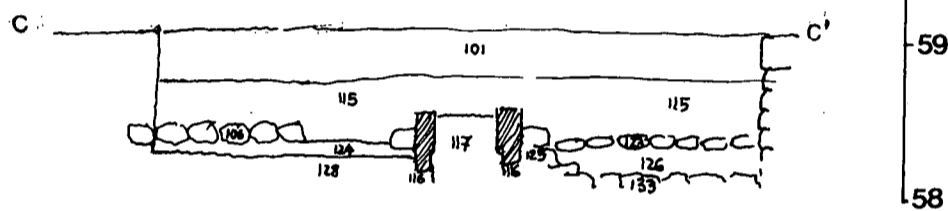
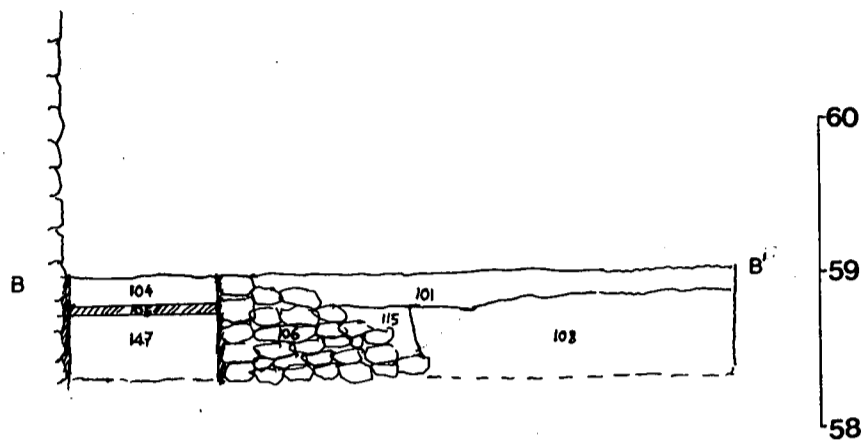
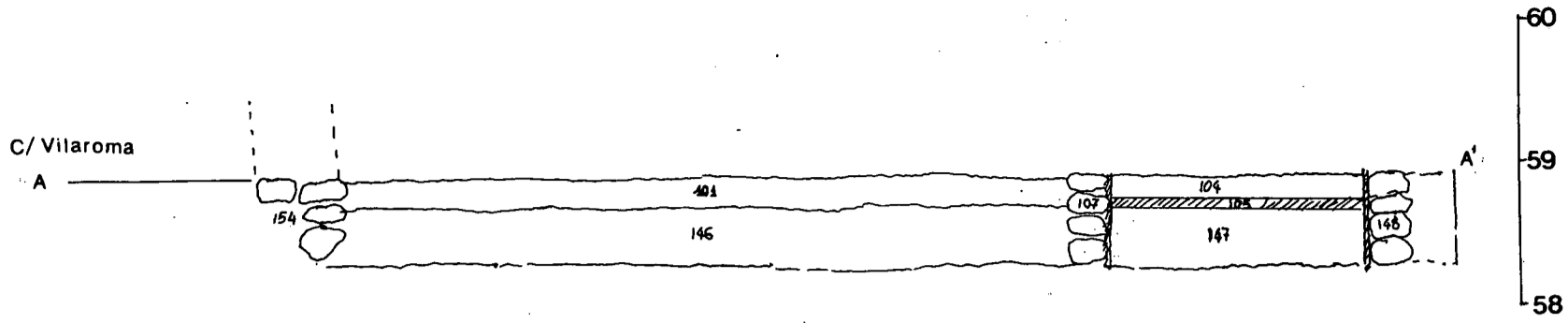
Escala: 1/5000

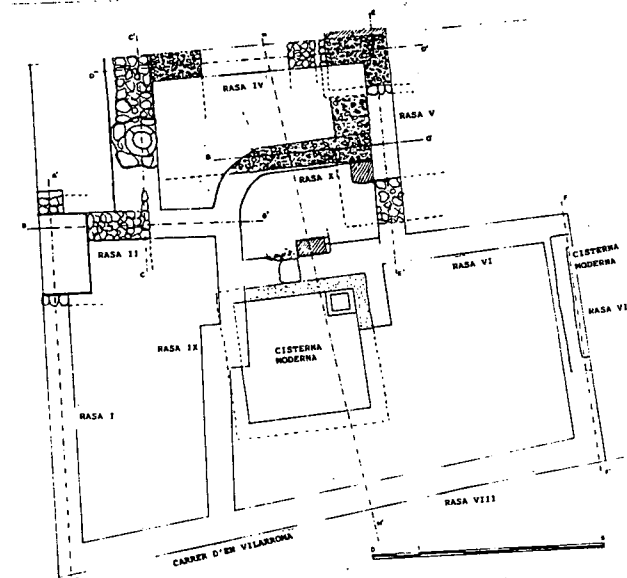
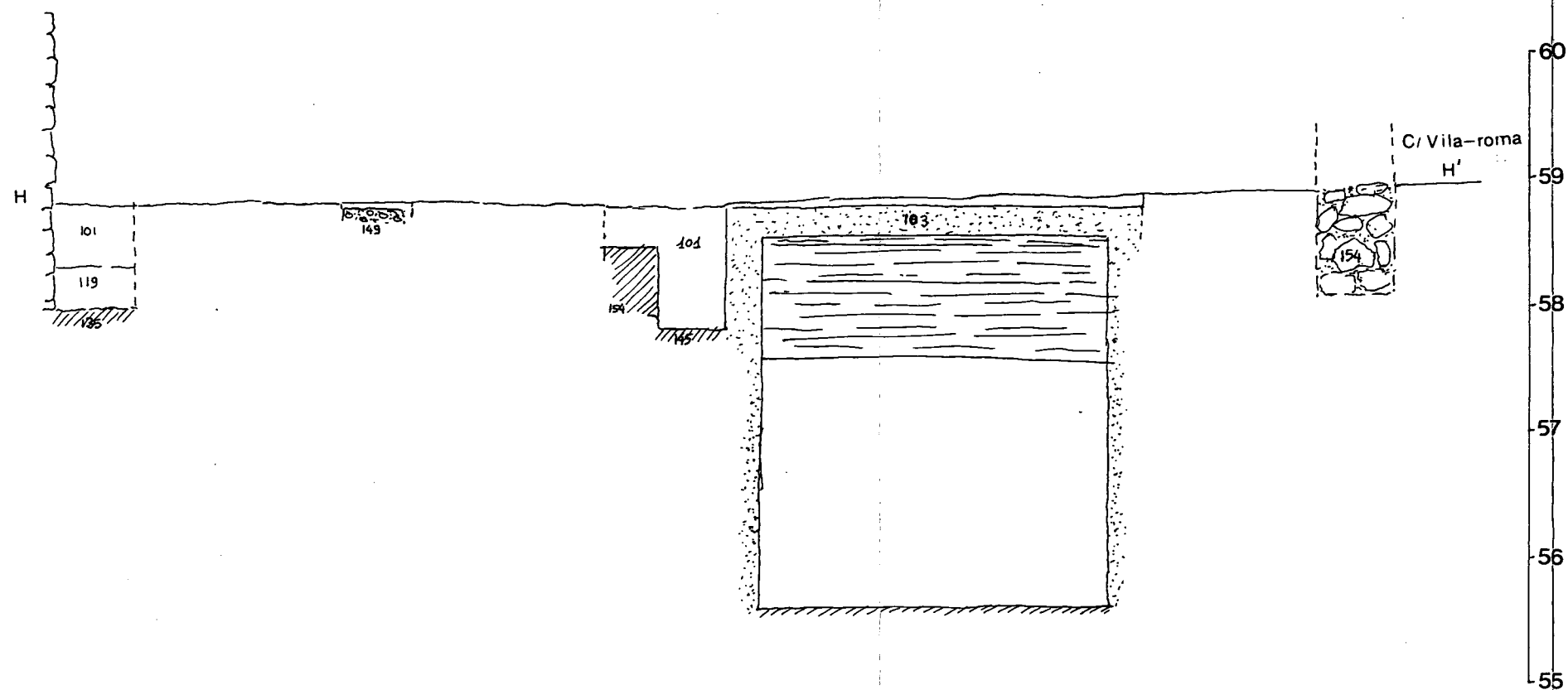
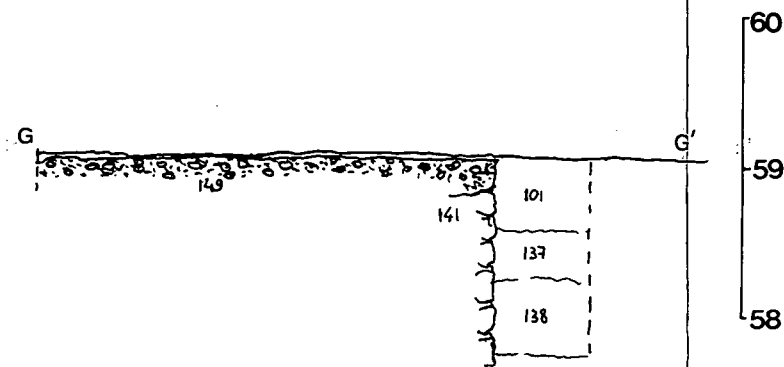
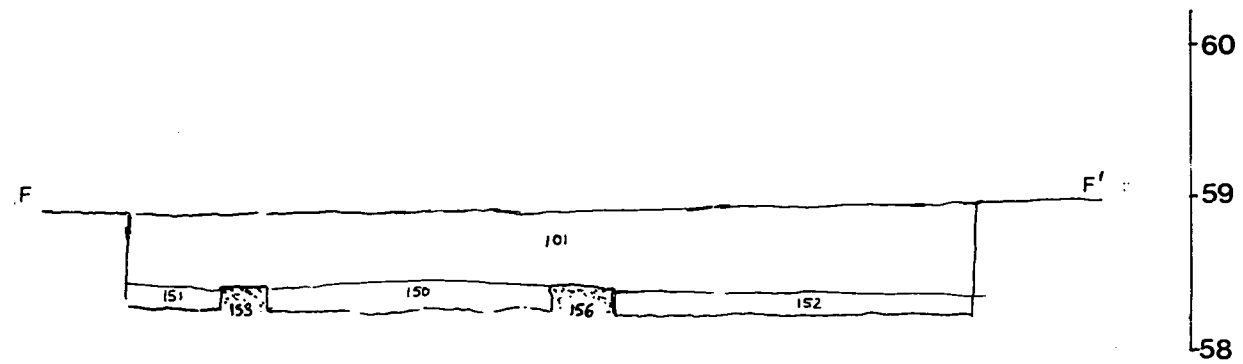
Servei Arqueològic URV
<i>Intervenció:</i> Vila-roma 4-6. Tarragona, Tarragonés
<i>Campanya:</i> juny-juliol de 1995
Planta de la intervenció. Escala: 1/50

Servei Arqueològic URV
<i>Intervenció:</i> Vila-roma 4-6. Tarragona, Tarragonès
<i>Campanya:</i> juny-juliol de 1995
Planta de la intervenció.
Escala: 1/50

Servei Arqueològic URV
<i>Intervenció:</i> Vila-roma 4-6. Tarragona, Tarragonés
<i>Campanya:</i> juny-juliol de 1995
Seccions A-A', B-B', C-C', D-D' i E-E'.
Escala: 1/50

Servei Arqueològic URV
<i>Intervenció:</i> Vila-roma 4-6. Tarragona, Tarragonés
<i>Campanya:</i> juny-juliol de 1995
Seccions F-F', G-G' i H-H'. Escala: 1/50

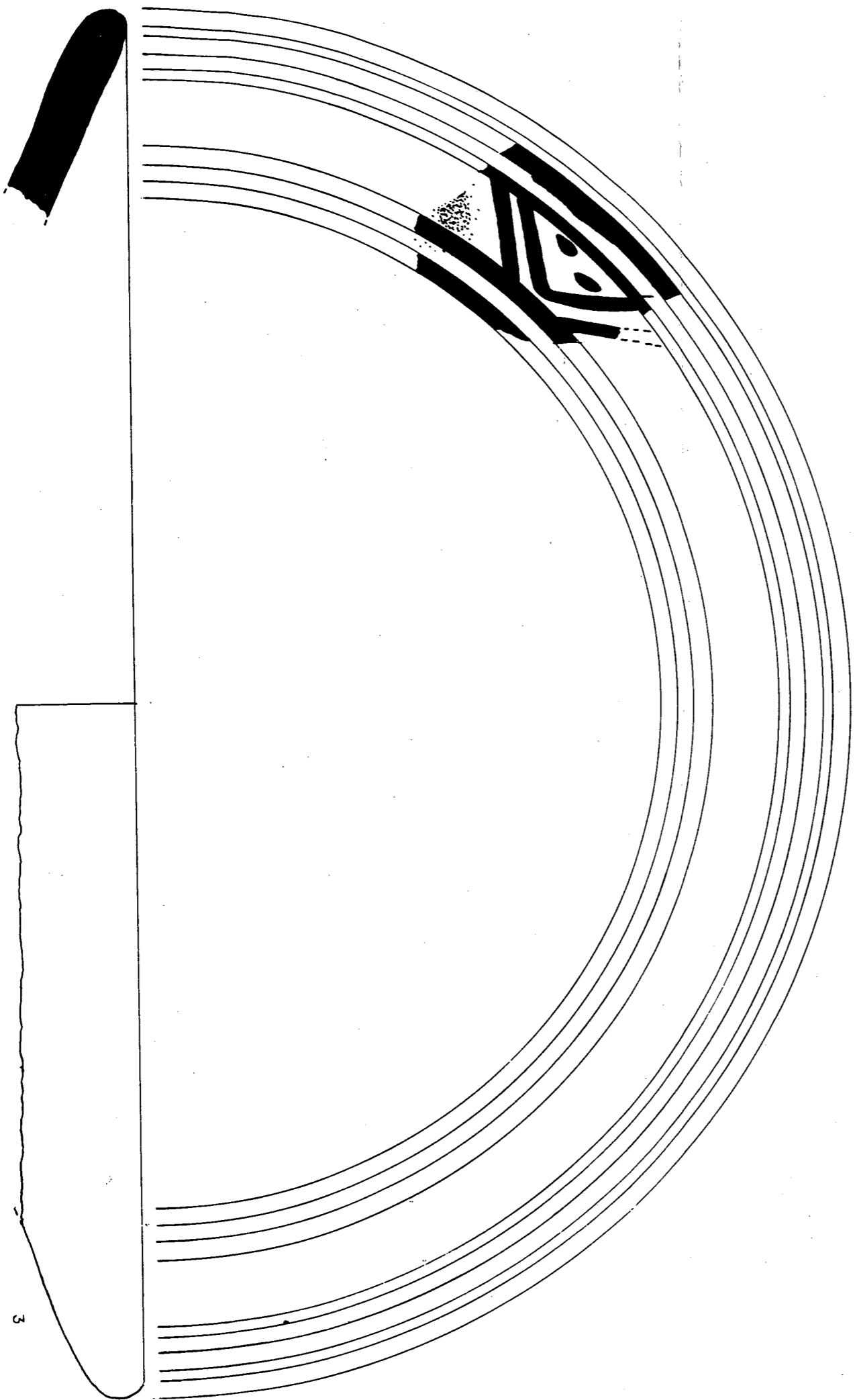
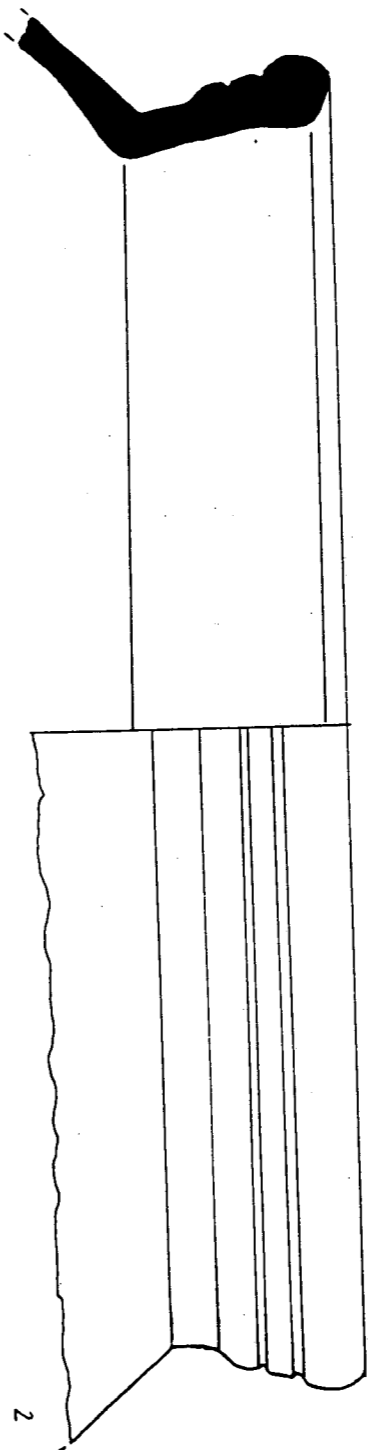
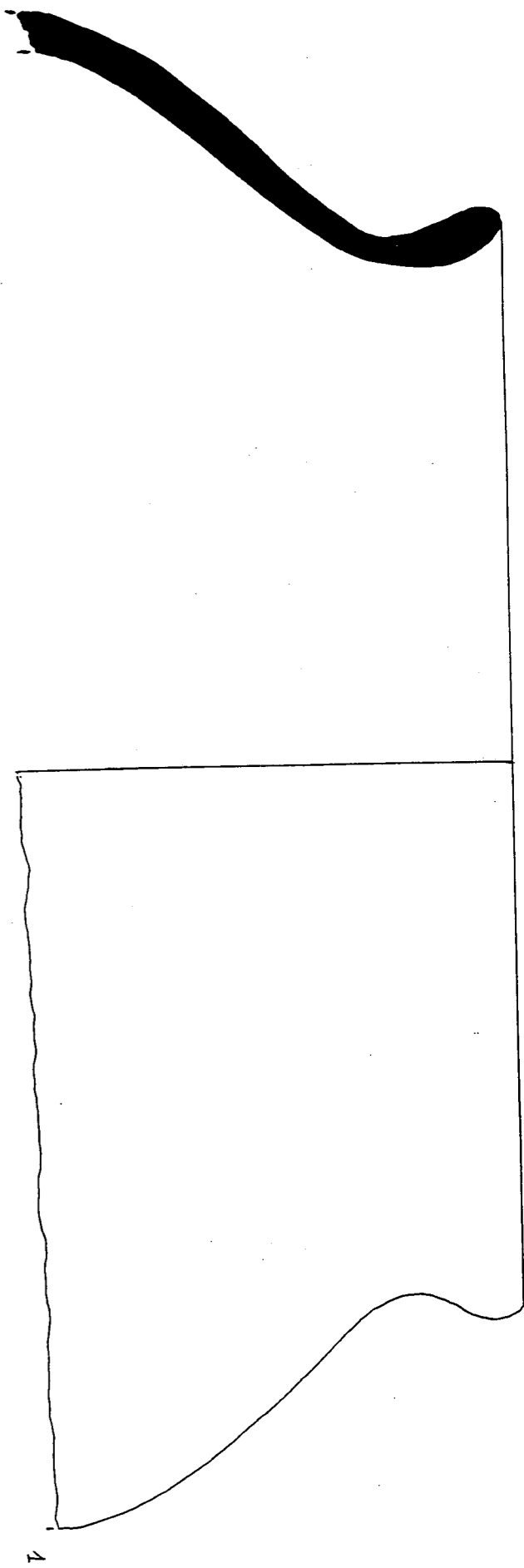
7

ANNEX IV

DIBUIX

INDEX

1. U.E. 137. Ceràmica comuna vidrada. Finals del segle XIV-inicis del segle XV.
2. U.E. 137. Ceràmica comuna vidrada. Finals del segle XIV-inicis del segle XV.
3. U.E. 137. Verd i manganés català. Finals del segle XIV-inicis del segle XV.
4. U.E. 137. Verd i manganés català. Finals del segle XIV-inicis del segle XV.
5. U.E. 137. Verd i manganés català. Finals del segle XIV-inicis del segle XV.
6. U.E. 138. Reflex metàl·lic valencià. Finals del segle XIV-inicis del segle XV.
7. U.E. 138. Verd i manganés català. Finals del segle XIV-inicis del segle XV.
8. U.E. 138. Blau valencià. Finals del segle XIV-inicis del segle XV.
9. U.E. 139. Verd i manganés català. Finals del segle XIV-inicis del segle XV.
10. U.E. 139. Verd i manganés català. Finals del segle XIV-inicis del segle XV.
11. U.E. 117. Blau català. Segona meitat del segle XV.

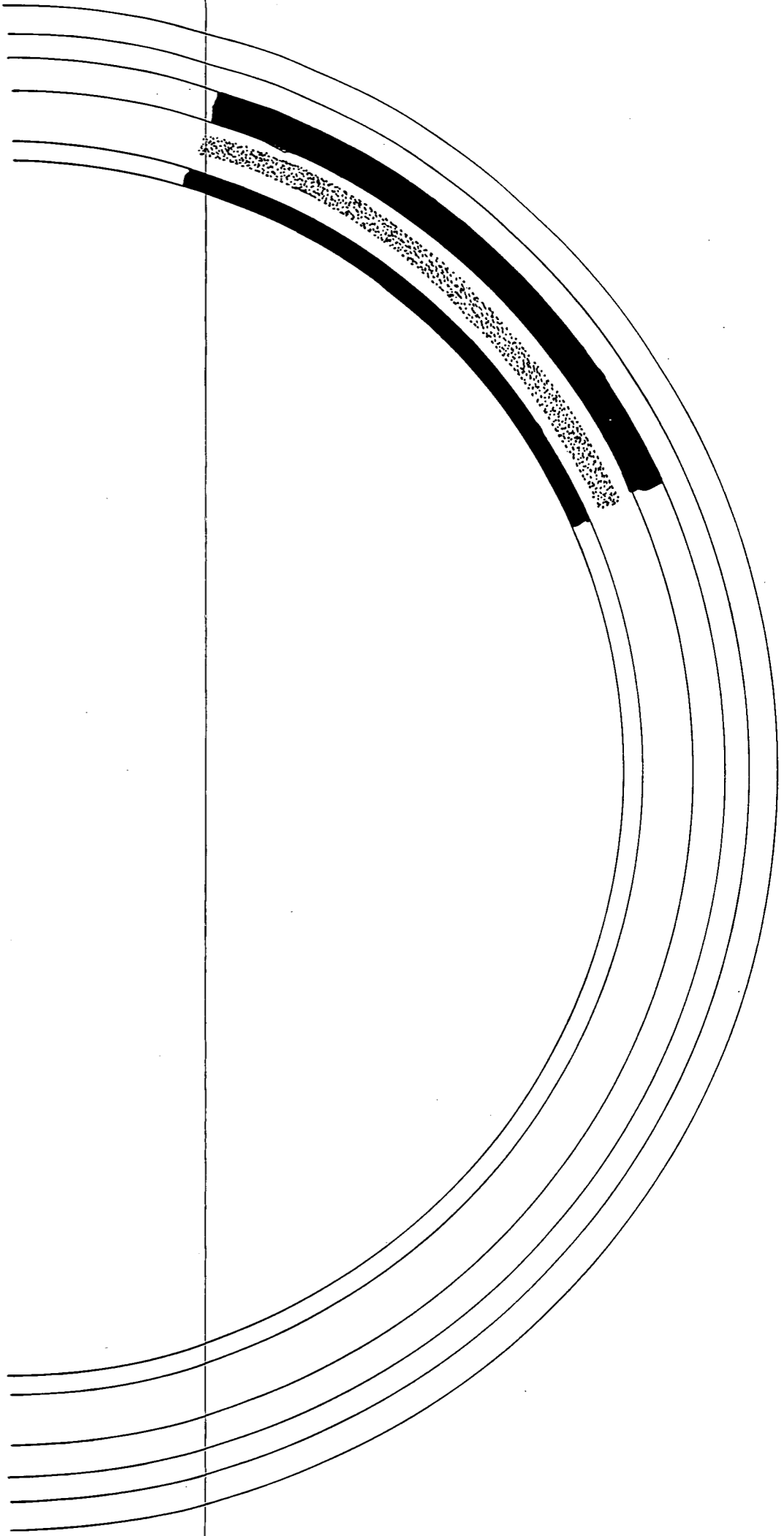
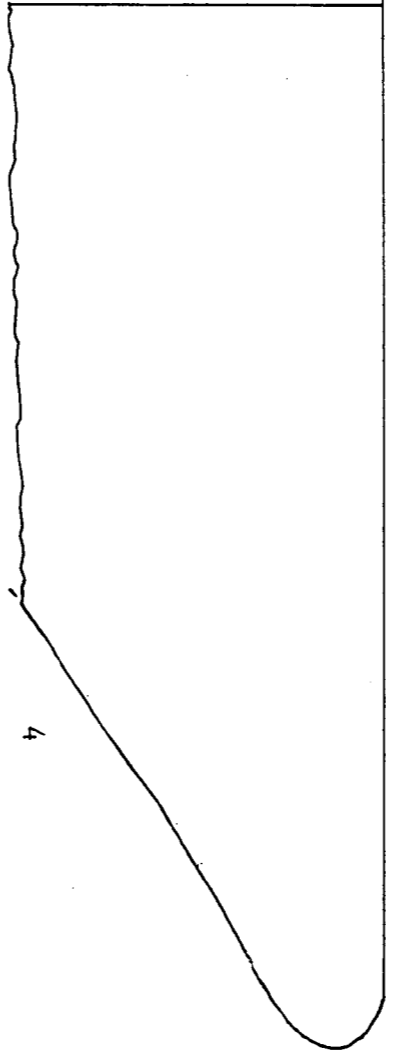
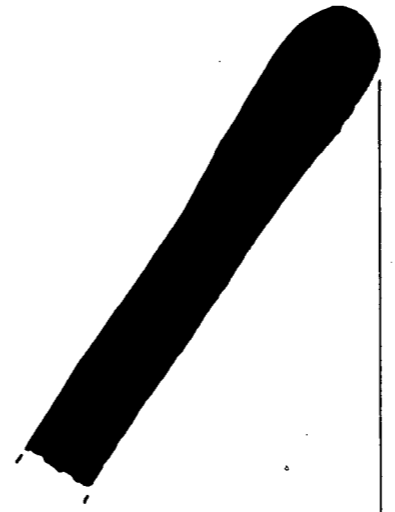
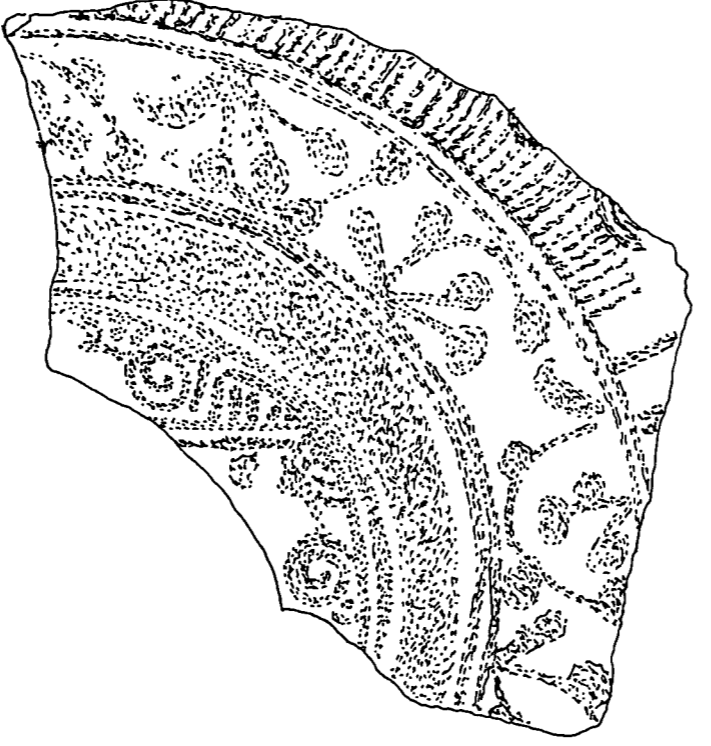
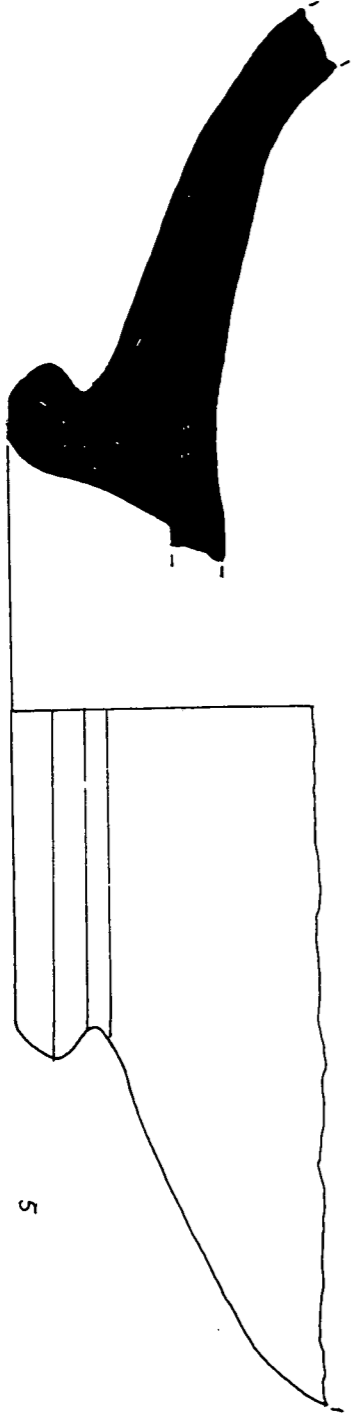
0 4 5 40

3

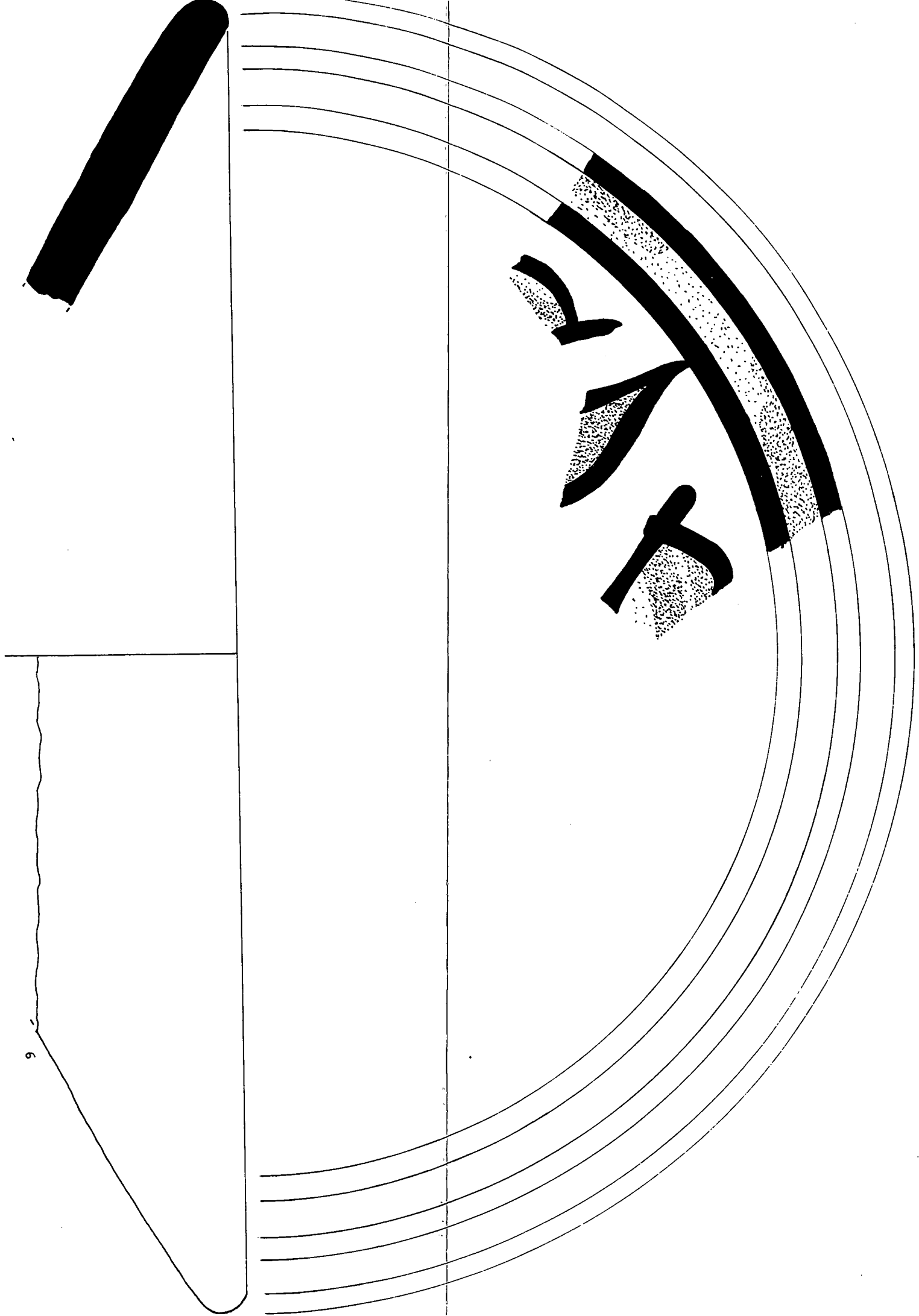
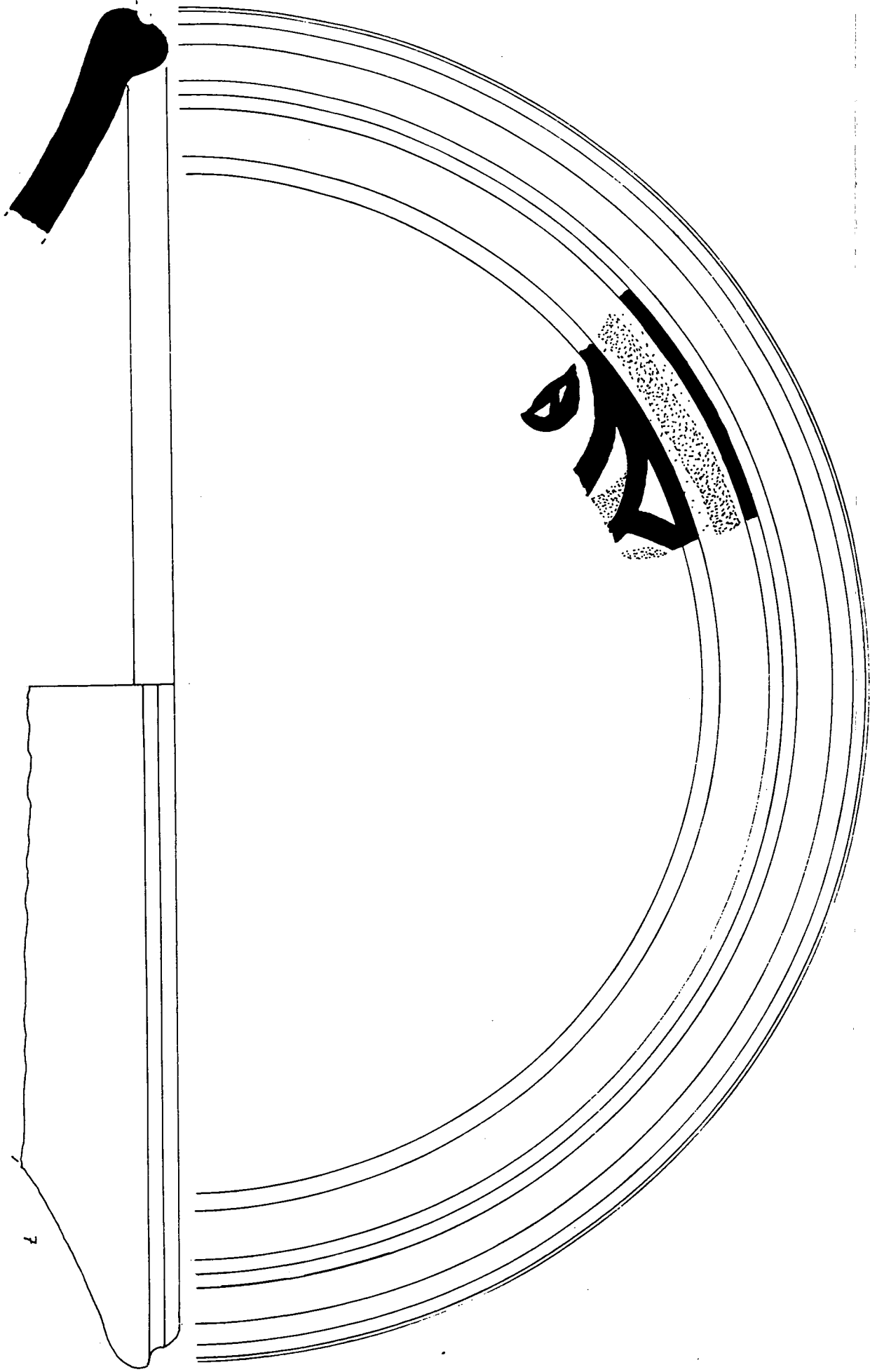
2

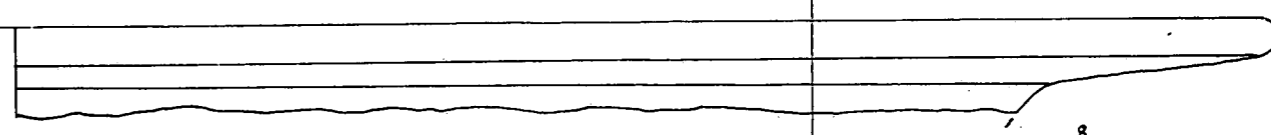
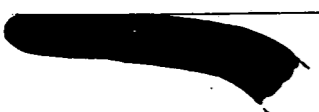
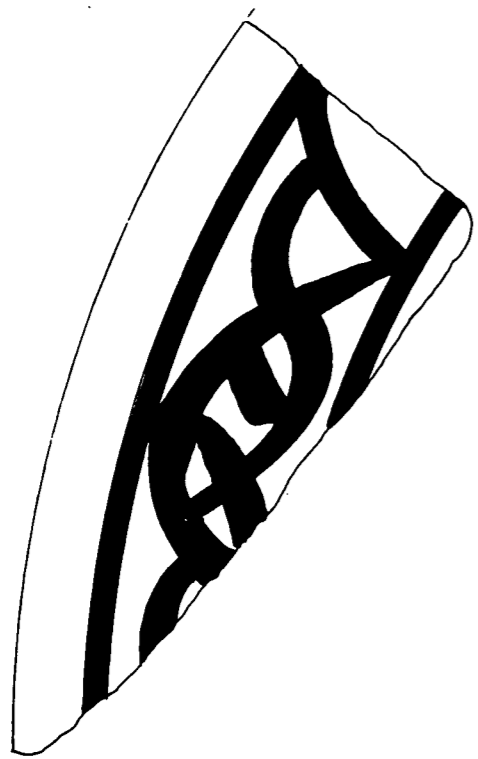
1

0 1 5 10

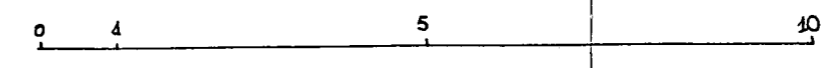

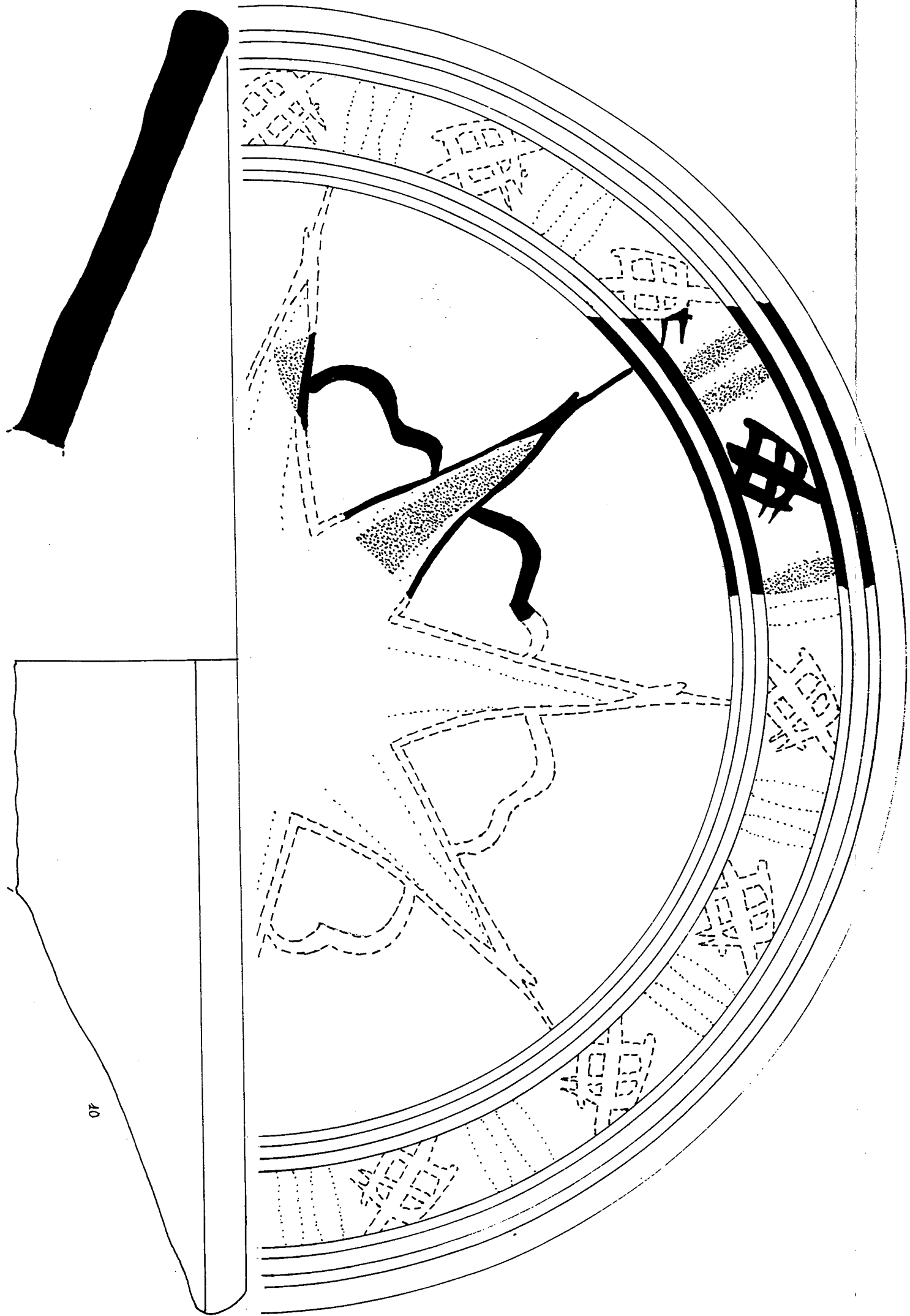
0 1 5 10

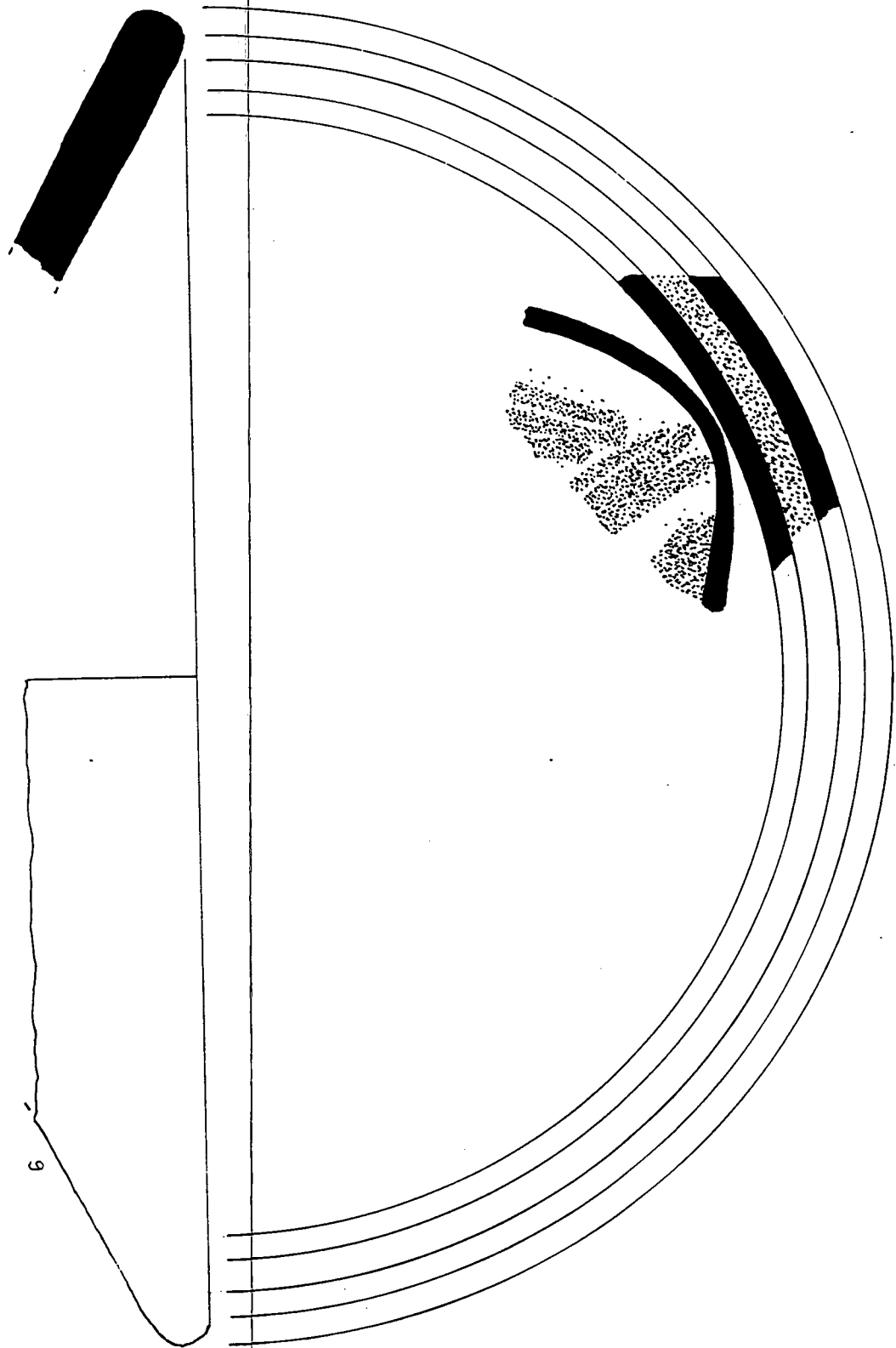
8

10

0
4
5
10

9

0 1 5 40

